

Мэлыльфэгъум и 20-м Урысыем ишъолъырхэм зэкӀэ-ми шэмбэт шыхъафхэр ащыкӀуагъэх. Мыщ фэдэ Иофтхъабзэу Адыгеим щызэ-хашагъэм хэлэжъагъэх Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТхьакӀушынэ Аслъан, республикэм и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат, министрэхэм я Кабинет хэтхэр, АР-м и Парламент идепутатхэр, комитетхэм, къулыкӀуэхэм ялӀы-кӀохэр, нэмыкӀхэри. Республикэм имунципальнэ образованийхэм ащыпсӀухэрэм къэлэ ыкӀи къоджэ псӀуплэхэр, зыгъэпсӀафӀлэ чӀыплӀэхэр агъэкъэбзагъэх.

Мэхъанэшхо зиӀэ Иофтхъабз

Хабзэ зэрэхъугъэу, гъатхэм мыщ фэдэ шыхъафхэр тиреспубликэ щызэхашэх. «Адыгэ Республикэм ищыф псӀуплӀэхэр гъэкъэбзэгъэнхэмкӀэ, зэтэгъэпсыхъэгъэнхэмкӀэ Иофтхъабзэхэм язэхэщэн ехъылӀагъ» зыфиӀорэ унашъоу республикэм и Лышъхъэу зыкӀэтхэжыгъэм игъэцӀкӀэн ар къыдыхэлъытагъэу щыт.

ДжырӀэблагъэ шыӀэгъэ шыхъафым ТхьакӀушынэ Аслъан ышъхъэӀэ хэлэжъагъ, республикэ объект заулэмэ Иофтхъабзэу зрашъызэхашагъэр ыуӀлӀэ-кӀугъ. Псыхъоу Шъхъагуашэ

ыкӀыб къыпӀуль чӀыплӀэхэм АР-м и Лышъхъэу ащылагъ, министерствэхэмрэ къулыкӀуэхэмрэ ащылажъэхэрэр ахэм ащыгъэкъэбзагъэх. Шыхъафым хэлэжъэхэрэм республикэм и Лышъхъэу ахэжъагъ, рэзэныгъэ гушӀлӀэхэр апигъохыгъэх.

— Тикъалэхэм, тикъуаджэхэм, цыфхэм зызцагъэпсӀафхэр чӀыплӀэхэм ясанитарнэ зытет нахъышӀу шыгъэным пае мыщ фэдэ шыхъафхэу цыфхэр жъугъэу зыхэлэжъэхэрэм мэхъанэшхо яӀэу щыт, — ыуагъ ТхьакӀушынэ Аслъан шэмбэт шыхъафым хэлэ-

жъагъэхэм ащыщхэм заӀокӀэм.

Республикэм и Лышъхъэу зэрэхигъэунэфыкӀыгъэмкӀэ, непэ муниципальнэ образованийхэм, организациехэм, предприятиехэм, нэмыкӀхэми пшъэрыль шъхъаӀэу яӀэр къапӀуль чӀыплӀэхэр гъэкъэбзэгъэнхэм анаӀэ тырагъэтыныр ары. Ащ фэдэ Иофтхъабзэхэм амал къыгъышт республикэм ипсӀуплӀэ псӀэуми ятеплӀэ нахъышӀу хъунэу.

Шэмбэт шыхъафхэу республикэм шыкӀуагъэм цыфыбэ хэлэжъагъ. Советскэ Союзым илъэхъан фэдэу ахэм азыфагу зыкӀыныгъэ илъэу, шъхъадж къытефэрэр ыгъэцӀкӀэзэ укъэбзагъэх, хэкӀыр аугъоигъ ыкӀи дащыгъ. ТапӀкӀи мыщ фэдэ Иофтхъабзэхэр зэхашэхэм ягуагъэу зэрахэлэжъэштхэр бэмэ къыхагъэщыгъ.

ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Пшъэрыль шъхъаӀэхэм атегушӀагъэх

Адыгэ Республикэм и Правительствэ и Тхьаматэу Къумпыл Мурат министрэхэм я Кабинет хэтхэм тыгъуасэ аӀукӀагъ. Экономикэм хэхъоныгъэхэр ышӀынхэмкӀэ шӀэгъэн фаехэм, ащкӀэ пшъэрыль шъхъаӀэу къэуцӀухэрэм, шыкӀагъэхэм ахэр атегушӀагъэх.

Хабзэ зэрэхъугъэу, республикэ бюджетыр гъэцӀкӀагъэ зэрэхъурэр ары апэрэ Иофыгъоу зӀукӀэгъум къышӀаӀэтыгъэр. АР-м финансыхэмкӀэ иминистрэу Долэ Долэтбий къызериӀуагъэмкӀэ, мэлыльфэгъум и 18-м ехъулӀэу бюджетым фэдэу къыхагъэр сомэ миллиард 1,5-м ехъу, гухӀлӀэу яӀэр миллиард 1,7-м шӀокӀы. 2012-рэ илъэсым мыщ фэдэ иуахътэ

республикэ бюджетым фэдэу къыхагъэр сомэ миллиард 1,4-рэ хъуштыгъэ. Мэлыльфэгъу мазэм бюджетым фэдэу къыхагъэр агъэнэфагъэр сомэ миллион 559-рэ мэхъумэ, джырэ уахътэм къаӀӀкӀэхъагъэр сомэ миллион 338-м нахъыб. Министертвэм пшъэрыльэу зыфигъэуцужыхэрэр зэшӀохыгъэнхэм фӀшӀ муниципальнэ образованийхэм Иоф зэрада-

шӀэрэр, акцизхэм, транспортым, нэмыкӀхэм япхыгъэ хъакъулахъхэм алъэныкъокӀэ къэуцӀурэ гумэкӀыгъохэр дэгъэзыхъыгъэнхэм анаӀэ зэрэтырагъэтырэр Д.Долэм къыӀуагъ.

Федеральнэ хъакъулахъ къулыкӀум и ГъэӀорышӀаӀлӀэу Адыгеим щыӀэм ипашӀэу Елена Матвеевам къызэрэхигъэщыгъэмкӀэ, илъэсэу тызыхэтым иапэрэ мезиплӀыр пштэмэ, гухӀлӀэу яӀагъэр проценти 102-кӀэ гъэцӀкӀагъэ хъугъэ. 2013-рэ илъэсыр къызиыхагъэм къышгъэжъагъэу транспорт хъакъулахъэу аугъоигъэм ишӀуагъэкӀэ бюджетым сомэ миллион 17 фӀдиз рагъэхъагъ. Гъэхъагъэхэм адакӀоу, шыкӀагъэхэри, гумэкӀыгъохэри зэрэщыӀэхэр ащ къыӀуагъэх.

(ИкӀэух я 2-рэ н. ит).

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Указ

Адыгэ РеспубликэмкӀэ зэгъэшӀужь хыкумышӀхэм яӀофшӀэн изэхэщэн фэгъэзэгъэ ГъэӀорышӀаӀлӀэм ипашӀэ ехъылӀагъ

Адыгэ Республикэм и Конституциие ия 78-рэ статья иподпунктэу «р»-м диштэу унашъо сӀшӀы:

1. Лышъхъэу Аскэр Къэсэй ыкӀор Адыгэ РеспубликэмкӀэ зэгъэшӀужь хыкумышӀхэм яӀофшӀэн изэхэщэн фэгъэзэгъэ ГъэӀорышӀаӀлӀэм ипашӀэу гъэнэфэгъэнэу.

2. ЗыкӀэтхэхэрэ мафэм щегъэжъагъэу мы Указым кӀуачӀэ иӀэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТХЪАКӀУШЫНЭ Аслъан къ. Мыекъуапэ, мэлыльфэгъум и 22-рэ, 2013-рэ илъэс № 49

КУШЪХЪЭФЭЧЪЭ СПОРТЫР

СтӀашъу Мамыр тегъэгушӀо

Адыгэ Республикэм кушъхъэфэчъэ спортымкӀэ Дунэе зӀукӀэгъоу «Гран-при Адыгея» зыфиӀорэ мэлыльфэгъу мазэм и 17 — 21-м шыкӀуагъ. Командэ 27-рэ зэнэкъокъум хэлэжъагъ. КӀэух зӀукӀэгъум спортсменхэм километри 110-рэ къызакӀум, Адыгэ Республикэм щапӀугъэ СтӀашъу Мамыр апэрэ чыплӀэр къыдихыгъ. Нарт шъаом тыфэгъушӀо.

ЯтфӀнэрэ зӀукӀэгъур Мыекъуапэ шаубли, псӀуплӀэхэу Краснооктябрьскэм, Гавердовскэм якӀурэ гъогухэм спортсменхэр ащызэнэкъокъугъэх. Мыекъуапэ къызэгъэзэжыым, Правительствэмрэ Парламентымрэ я Унэ зӀукӀэгъур шаухыгъ. Адыгеим щапӀугъэ СтӀашъу Мамыр нэбгыритӀу ыпӀэ итыгъэми, аужырэ нэгъэуплӀӀэгъухэм апэ ишъыгъ, теклоныгъэр къыдихыгъ.

Тиспортсмен иныбджэгъухэр, илахылхэр, спортым пыщэгъэхэр фэгъушӀуагъэх. «Урысыем ивертолетхэр» зыфиӀорэ командэм хэтэу СтӀашъу Мамыр Дунэе зӀукӀэгъухэм ахэлэжъагъ.

— Теклоныгъэр непэ къызэрэдэсхыгъэм фӀшӀ зӀкӀэ къысфегумэкӀыгъэхэм сафӀраз. Анахъэу къахэзгъэщы сшӀоигъор командэм хэтхэу ӀыпӀӀэгъу къысфэхъугъэхэр арых, — къытиӀуагъ СтӀашъу Мамыр. — Спортым гъэхъагъэу щысшӀыхэрэр Адыгэ Республикэм фӀсэгъэхъых.

Урысыем ихъышыпыкӀыгъэ командэ хэтэу СтӀашъу Мамыр тыгъуасэ Италием ежъагъ. Опсэу, Мамыр! ЩытхъуцӀэу спортым къышпыхырэмэ ахэбгъэхъонэу тыпфӀлӀаӀо.

ЕМТИЛЬ Нурбий.

Сурэтым итыр: СтӀашъу Мамыр апэ итэу зэнэкъокъур аухы.

Адыгеир хэхьоныгъэхэм афэIорышIэшт

Социальнэ-экономикэ лъэныкъом зегъэушъомбгъугъэныр гъэпсынклэ-гъэным фэшI хэхьоныгъэхэмкIэ чIыплэ шьолыгъхэр къэзыгъэпсыщтхэ регион 20-у УФ-м и Правительство адыгэнафагъэхэм Адыгеир апэ ит.

ЛъэныкъуищыкIэ лэжъэшт парк шьолыгъитф тиреспубликэ шагъэпсынэу агъэнафэ. Чыгулэжыным, зекIо-зыгъэпсэфыным ыкIи псэолгъэшыным ахэр атегъэпсыхъэгъэщтых. ШэпхъэшIухэм адиштэрэ былым-ылым икхъэжынын зегъэушъомбгъугъэным Шэуджэн районым щидэлэжъэщтых. 2016-рэ илъэсым нэс ащкIэ ашынуу агъэнэфэрэ проектым сомэ миллиарди 3-м нахьыбэ пэIуагъэхьащт.

— 2015-рэ илъэсым нэс Кошхъэблэ районым промышленнэ парк щидгъэпсынэу щыт. Ащ хэхьащт хьызмэт-шIапIэхэр зэпхыгъэхэу лэжъэщтых. Ахэм электричествэр къязытыщт

станцием ишынын тегъэпсыхъэгъэ проектым ишыагъэкIэ нэфынэм игъэфедэн, псэуалгъэхэм Iоф ягъэшIэгъэныр нахь пыутэу къафидэкIыщт. ГъэфэбапIэмэ ачIэтхэу хэтэрыкIхэр гектар 30-мэ къащагъэкIыщтых, ащ ишыагъэкIэ илъэсым тонн мин 20 хьурэ хэтэрыкIхэр Iуахыжынынхэу тэгъэнафэ. ГъэуцъыIалгъэ дгъэпсыщт, щэ къэзытырэ ыкIи лым икхъэжынын тегъэпсыхъагъэу былым шхъэшхо мини 2-рэ 400-мэ ателыгъэгъэ былым Iыгъыплэ тшIыщт. Лым ыкIи щэм адэлэжъэшт хьызмэтшIапIэхэри промышленнэ шьолыгъырым хэтыщтых, — къыщыхагъэщыгъ экономикэ хэхьоныгъэмкIэ ыкIи сатыушынымкIэ Министерствэм.

Республикэм икхъушхъэлгъэ чIыплэхэм зекIо-зыгъэпсэфыплэ зэхэт ащышыгъэныр агъэнэфэрэ Iофыгъохэм ащыщ. 2019-рэ илъэсым нэс агъэцкIэнэу рахъухьэрэ проектым сомэ

миллиарди 7-м нахьыбэ пэIухьанэу щыт.

Ящэнэрэ лъэныкъом — псэолгъэшыным — Мыекъуапэрэ псэупIэу Каменноостскэмрэ зашарагъэушъомбгъушт. 2019-рэ илъэсым нэс аужырэ псэолгъэшыным шагъэфедэрэ пкъыгъохэм якъыдэгъэкIынкIэ агъэнэфэрэ промышленнэ комплексым щыщ уцугъуищыр шагъэпсыщт. ЗекIэмкIи сомэ миллиарди 5-рэ ныкьорэ зытефэшт заводитф ашынуу щыт. Проектым игъэцкIэн къыдыхълытагъэу Мыекъуапэ заводитф къыдэуцощт, ахэм сомэ миллиарди 2-м нахьыбэ атефэшт. ГъучI-бжъэ ыкIи полиэтилен трубэхэм якъыдэгъэкIын, хэкIым игъэкIодын ыкIи гъучI-бетон пкъыгъохэм якъыдэгъэкIын ахэр атегъэпсыхъэгъэщтых.

Адыгеим и Лышхъэ ипресс-къулыкъу къызэритырэмкIэ, УФ-м и Правительство, Адыгеим иминистрэхэм я Кабинет, муниципальнэ гъэпсыкIэ зилэ псэупIэхэу мы Iофыгъор зыщыпхырашынэу рахъухьагъэхэм ягъэцкIэкIо къулыкъухэм зэдашырэ зэзэгъыныгъэм тетэу хэхьоныгъэхэмкIэ чIыплэ шьолыгъырым иIофшIэн зэхыщэшт.

Гъэтхэ дзэ дэщыгъом фэгъэхьыгъагъ

Гъэтхэ дзэ дэщыгъор республикэм зэрэщы-зэхашэрэм ыкIи зэрэщырагъэкIокIырэм фэгъэхьыгъэ пресс-конференции мы мафэхэм Адыгэ Республикэм идзэ комиссарэу Александр Авериным къытыгъ.

Пшъэрылгъэу шыIэм диштэу республикэм ис кIэлэ ныбжьыкIэ 518-мэ къулыкъу ахьыщт. Ахэм ащыщэу анахьыбэр Къыблэ дзэ шьолыгъырым къыщыуцущтых, адрэхэр чIыплэ зэфэшхъафхэм ащэщтых. Нэбгырэ 360-р лъэсидзэм, ошъогудзэм ыкIи хьидзэм нэбгырэ 45-рэ, хэгъэгу кIоцI IофхэмкIэ Министерствэм икхъулыкъухэм кIэлэ 30 фэдинымэ, мэшIокугъогу дзэхэм 15 фэдинымэ ыкIи хъушхъафкIыгъэ пшъэрылгъэр зыгъэцкIэрэ дзэхэм тиныбжьыкIэхэм къулыкъу ашахьыщт.

ГъэрэкIо елытыгъэмэ, 2013-рэ илъэсым псауныгъэм изытеткIэ дзэ къулыкъум кIон амал зилэ ныбжьыкIэхэм проценти 3-кIэ ахэхьагъ. Къулыкъум кIоцтхэр ащ фэхъазырынхэм фэшI республикэм дзэ-егъэджен гупчэ зэрэцагъэпсырэр А. Авериным къыхигъэщыгъ. ДОСААФ-м икхъутамэ ипшъэрылгъэр зэри-фэшъуашэу зригъэцакIэрэр, къыткIэхъухьэрэ

Пшъэрылгъэ шхъаIэхэм атегушъыIагъэх

(*Анэрэ н. къыщэжъэ*).

— Республикэ бюджетым фэдэу къыхьэрэр нахьыбэ шьыгъэным, пшъэрылгъэу зыфэдгъэуцужыгъхэрэ щыIэныгъэм щыпхырышхыгъэнхэм афэшI зэкIэмэ тIофшIэн нахь дгъэлгъэнын фае. ЩыкIагъэу, гумэкIыгъоу щыIэхэр тымыушээфхэу къэдгъэнафэхэзэ, нэужым тызэгъусэу ахэм язэшIохын тыдэлэжъэным, муниципальнэ образованиехэм япащэхэри ащ нахь чанэу къыхэдгъэлэжъэнхэм мэхъанэшхо яI, — къыIуагъ КъумпIыл Мурат.

АР-м экономикэ хэхьоныгъэмкIэ ыкIи сатыумкIэ иминистрэу Лыхэсэ Махьмудэ къызэриIуагъэмкIэ, бюджетым игъэпсын зилахьышIу хэлъ предприятиехэу республикэм итхэм яIофшIэн зэрэзэхашэрэм ылъэныкьокIэ уплгъэкIунхэр рагъэкIокIыгъ. Ахэм ащыщыбэхэм хэхьоныгъэхэр ашыгъэх нахь мышIэмэ, продукцияе къыдагъэкIырэм ипгъагъэкIи, ар зэрэIуагъэкIырэмкIи гумэкIыгъохэр зилэхэр ахэтых. Ау сыдигъуи илъэсым иапэрэ ма-зэхэм ащ фэдэ зэфэхьысыжхэр зэрэщыIэхэм, нэужым Iофхэр зэрэзэтеуцожыгъхэрэм ягугъу къышIыгъ. Ащ нэмыкIэу унакIэхэм яшIын, лым ыкIи щэм якхъэжынын къызэрашхыIагъэм М. Лыхасэм къызэрэугъоигъэхэм анаIэ тыраригъэдзэгъ. Джащ фэдэу УФ-м и Правительство унашъоу ышIыгъэм диштэу инвестиционнэ региональнэ шапхэхэм (стандартхэм) япрограммэ зыщагъэцкIэшт шьолыгъыр 20-у къыхахыгъэхэм Адыгеири зэрахэфагъэр, а проектыр зэшIохыгъэ зыхьукIэ УФ-м экономикэ хэхьоныгъэмкIэ и Министерствэ рес-

публикэм ахъщэ IэпыIэгъу къызэрэфитIупщыщтыр министрэм къыIуагъэх.

КъумпIыл Мурат анахъэу ынаIэ зытыридзэгъэ лъэныкьохэм ащыщ республикэм игъогухэм ягъэцкIэжынын ыкIи ягъэкIэжынын пэIухьащт ахъщэр игъом гъэфедэгъэныр. Гъогу хьызмэтым ифонд хэпшыкIэу зэрэхэхьагъэмэ ишIогъэшхо къэкIонэу ащ ылытагъ. ГъэцкIэжынынхэм адакIоу, гъогу напцэхэр гъэнэфыгъэнхэм, ящыкIэгъэ тамыгъэхэр, анахъэу видеокамерэхэр, атегъэуцогъэнхэм мэхъанэшхо зэри-Iэр АР-м и Премьер-министрэу къыхигъэунэфыкIыгъ.

— Гъогу видеоканерэ теты зыхьукIэ, водителхэр нахь ашгъэ итэу мээкIох, шапхэхэр аукохэрэп. Ащ ишыагъэкIэ цыфхэм япсауныгъэрэ ящыIэныгъэрэ къэтэухъумэх, — къыIуагъ КъумпIыл Мурат.

Федеральнэ унашъоу къэралыгъо учреждениехэм аIут пащэхэм, ахэм яшхъэгъусэхэм, зыныбжэ имыкьугъэ ясабийхэм мылкъоу яIэр зыфэдизыр мэлывлфэгъум и 30-м нэс къагъэлгъэгъон зэрэфаер зэрытхэгъэ тхьапэ къызэралэ-кIэхьагъэр къыIуагъ АР-м IофшIэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ иминистрэу Наталья Широковам.

КIэлэгъаджэхэм ыкIи кIэлэ-цыкIу Iыгъыплэхэм аIутхэм ялэжъапкIэ кIэлэгъэным фэIорышIэрэ унашъоу УФ-м и Президент къыдигъэкIыгъэр республикэм зэрэцагъэцакIэрэм къытегушъыIагъ АР-м гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ иминистрэу Хъуажэ Аминэт. Джащ фэдэу, федеральнэ хэбзэгъэуцугъэм къызэригъэнафэу, зянэ-зятэ зимыIэжхэм псэупIэхэр ягъэгъотыгъэныр пшгъэ-

рылгъэ шхъаIэхэм зэрашхыщыр ащ къыIуагъ. Хьыкумым унашъоу ышIыгъэм диштэу, республикэм щыпсэурэ мыщ фэдэ нэбгырэ 30-мэ субсидиехэр арагыгъахэх, ау нэбгырэ 62-мэ джыри яIоф зэхэфыгъэ хьугъэп. Ащ зэкIэмкIи сомэ миллион 56,8-рэ пэIухьащт.

Мы гумэкIыгъом идэгъэзжынын джырэ уахътэм Iоф зэрэдашIэрэр ыкIи ар шIокI имыIэу зэрагъэцкIэщтыр АР-м и Премьер-министрэу къыIуагъ.

Псауныгъэр къэухъумэгъэным исистемэ игъэкIэжынын ипрограммэ къыдыхэлъытагъэу 2012-рэ илъэсым ыкIэхэм адэжэ Адыгеим къыIэ-кIэхьэгъэ сомэ миллион 95-р зэрагъэфедэрэм, нэмыкI пшгъэрылгъэр зэрэзэшIуахырэм къытегушъыIагъ министрэу Мэрэтыкьо Рустем. Федеральнэ гупчэм къыкIыгъэ мылкъум ишыагъэкIэ медицинэ иучреждениехэм гъэцкIэжынынхэр зэрарашыIагъэхэр, ящыкIэгъэ Iэмэ-псымэхэр зэрафащэфыгъэхэр къыIуагъ. Гухэлъэу щыIэхэм ащыщэу къыгъэнэфагъэр илъэсэу тызыхэтым къыкIоцI Адыгеим щыпсэухэрэм (зыныбжэ икхъугъэхэм) уплгъэкIунхэр арагъэкIуныр ары.

— Псауныгъэр къэухъумэгъэным иучреждениехэу республикэм итхэм яоллэрэ цыфхэм яфэIо-фашIэхэр шапхэхэм адиштэу гъэцкIэгъэнхэр, сымэджэщхэм ачIэлэхэм ящыкIэгъэ Iзэгъу уцхэр ыпкIэ хэмылгъэу алэцкIэгъэхьэгъэныр типшъэрылгъэ шхъаI. Непэ мы лъэныкъом щыкIорэ зэхьокIыныгъэшIухэр цыфхэм зэхашIэн, ишыагъэ къахьын фае, — къыIуагъ КъумпIыл Мурат.

Мэкъу-мэщым, зекIоным, нэмыкI лъэныкъом яIофыгъохэм къызэрэугъоигъэхэр нэужым атегушъыIагъэх, унэшъо гъэнэфагъэхэри ашIыгъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.

Депутатхэм апай

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ияIо-кIэнэрэ хьэрэ зэхэсыгъо 2013-рэ илъэсым мэлывлфэгъум и 24-м шыIэшт.

Зэхэсыгъом зыщахэплгъэштхэм ахагъэхьагъэх мыщ къыкIэ-лыкIорэ Iофыгъохэр: законопроектхэу «Муниципальнэ къулыкъумкIэ стажыр къызэралыгъэрэ ыкIи Iоф зашIэгъэ нэмыкI лъэхъанхэр ащ зэрэхалыгъэрэ шIыкIэм ехьыIагъ» зыфиIорэм, «Адыгэ Республикэм изаконхэу «Адыгэ Республикэм имуниципальнэ къулыкъу IэнапIэхэм яреестрэ ехьыIагъ», «Зыныбжэ икхъугъэхэм ащыщхэм анаIэ атегъэтыгъэнымкIэ Iофтхьабзэхэр зэрэзэрахьэрэ шIыкIэм ехьыIагъ», «Адыгэ Республикэм урыпсэунымкIэ ахъщэ анахь макIэу шагъэунэфыгъэр зыфэди-зым ехьыIагъ», «ЗыфиIохэрэм зэхьокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэм афэгъэхьыгъэхэм» ятIонэрэу ахэплгъэгъэныр; законопроектхэу «Чыплэ зыгъэIорышIэжынымкIэ къулыкъухэм муниципальнэ уплгъэкIунхэр зэрэзэхашэштхэ административнэ регламентхэр къызэрэхахьхэрэ ыкIи зэраштэрэ шIыкIэм ехьыIагъ» зыфиIорэм, «Адыгэ Республикэм изаконхэу «Адыгэ Республикэм и Лышхъэ ехьыIагъ», «Организациехэм ямылкъу хэбзэлахэу тыралхьэрэм ехьыIагъ», «Адыгэ Республикэм икхъэралыгъо граждэ-дан къулыкъу ехьыIагъ», «2013-рэ илъэсымкIэ ыкIи 2014-рэ, 2015-рэ илъэсхэм ячэзыу пIалгъэкIэ Адыгэ Республикэм шIокI зимыIэ медицинэ страхованиемкIэ ичIыплэ фонд ибюджет ехьыIагъ», «Зыныбжэ имыкьугъэхэм яIофхэмкIэ ыкIи ахэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэмкIэ комисионхэм яхьыIагъ», «Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэмэ ащ ичIыплгъэхэрэ чIюпс, техногеннэ нэшанэ зилэ тхьамакIагъохэм ащыгъухъумэгъэнхэм ехьыIагъ», «Адыгэ Республикэм иадминистративнэ комиси-онхэм яхьыIагъ», «Къэгъэнэжынын, зыпкэ игъэуцожынын Iофтхьабзэхэм афэгъэзэгъэ профессиональнэ къулыкъухэм яхьыIагъ», «Адыгэ Республикэм ихьыкумышIэхэу зэгъэшIужынын Iофхэм апылгъэм яхьыIагъ», «Ветеринарием эпхыгъэ Iофыгъо заулэхэр Адыгэ Республикэм щызэшIохыгъэнхэм ехьыIагъ», «ГъэсэныгъэмкIэ, зыныбжэ имыкьугъэхэм яIофхэмкIэ ыкIи ахэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэм афэгъэзэгъэ комисионхэм яIофшIэн зэхэшэгъэнымкIэ Адыгэ Республикэм икхъэралыгъо полномочиехэр чIыплэ зыгъэIорышIэжынымкIэ къулыкъухэм афэгъэзэгъэнхэм ехьыIагъ», «Адыгэ Республикэм икхъэралыгъо мылкъу зегъэкогъэным ехьыIагъ» зыфиIохэрэм зэхьокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэм афэгъэхьыгъэхэм» апэрэу ахэплгъэгъэныр ыкIи нэмыкI Iофыгъохэр.

Жуковскэм иурам тет унэу N 22-м хэт Залышхоу зэхэсыгъохэр зыщызэхашэрэм сыхьатыр 11.00-м ащ иIофшIэн щыригъэжъэшт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм
и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

МэкъэгъэIу

Адыгэ лъэпкэ быракъымрэ (нынымрэ) Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо быракъэрэ я Мафэ фэгъэхьыгъэ мэфэкI къэгъэ-лъэгъонымр 2013-рэ илъэсым мэлывлфэгъум и 25-м В.И. Лениным ыцIэкIэ щыт пчэгум щыкIоцт.

Иофтхьабзэу цыIэцтхэр: быракъыр зыIыгъ шыухэр, автомобильхэр урамым къырыкIоцтых, концерт къатыщт, джэгэу цыIэцт (зэнэкьокъуцтых, шIухъафтынхэр аратыц-тых).

Сыхьатыр 18-м къыщэгъэгъэагъэу 23-м нэс зэхэхьэр кIоцт.

Адыгэ Республикэм и Адыгэ Хас

лэужхэм яхэгъэгу шлу альэгъуным, ар къэухъумэгъэным фэллугъэнхэм фэшл Иофышко зэришлэрэр ащ къылуагъэх. Япшэрылхэр зэхашлэзэ тиныбжыкълэхэр дзэм зэрэклогхэрэм ыкли щытху хэлъу къулыкьур зэрэхьэрэм мэхъанэшхо зэрилэм къыклигъэтхыгъ.

Къыхэгъэщыгъэн фае зызыгъэбылхыхэрэм, къулыкьум зыщызидзыехэрэм япчъагъэ нахь маклэ зэрэхьугъэр. Ащклэ яшлогъэшхо къэклогъэ-патриотическэ плуныгъэм фэгъэхьыгъэ Иофтхьабзэу республикэм шызэхашхэрэм. Комиссиехэм къамыклоплагъэу агъэунэфыгъэр нэбгырэ 20 мэху. Нэбгыри 145-мэ бэшлагъэу альэхьух. Зишшэрылхэ зымыгъэцкълэрэ ныбжыкълэхэм Иофхэр следственнэ къулыкьухэм зэхафынху алэклагъэхьагъ. Хэбзэгъэуцугъэу щылэм диштэу къулыкьум зыщызидзыехэрэм пшгъэдэклъыж зэрэхьыштыри агу къэтэгъэ-кълъыжы.

АР-м хэгъэгу клоп Иофхэмклэ и Министерствэ икьулыкьушлэхэмрэ дзэ комиссариатымрэ Иоф зэрэздашлэрэм ишлогъэшхо къэклогъэ. Джащ фэдэу мы лъэныкъуитлэм зэхашэгъэ Иофтхьабзэхэм къахэкълэ зылыхъуштыгъэхэ ныбжыкълэ нэбгырэ 55-рэ дзэ комиссариатхэм къарашлэлагъэх, ахэм ащыщэу нэбгыри 7-мэ административнэ пшгъэдэклъыж арагъэхьыгъ.

Нэужым дзэ къулыкьум изэхэцэн, блэкыгъэ илъэхсэм ялытыгъэмэ, зэхьоклыныгъэу фэхьугъэхэм Адыгэ Республикэм идзэ комиссар къатегушылагъ ыкли упчлэу къагъэуцугъэхэм игъэклогтыгъэ джэуапхэр къаритыжыгъэх.

ПАТЫКЪО Анет.

Нэбгырэ 80-мэ унэчлэхьажь ялагъ

2005-рэ илъэсым къышчыублагъэу Хэгъэгу зэошхом иветеран 615-мэ япсэуклэ нахьшлу ашын альэкълыгъ. Мы илъэсыр къызиыхагъэм къышчыублагъэу нэбгырэ 80-мэ унэчлэхьажь ялагъ, нэбгыри 7 джырэ уахътэм псэуплаклэ лъэхьух е тхылхэр агъэхьазырых.

Иофшлэнымклэ ыкли социальнэ хэхьоныгъэмклэ Министерствэм къызэритырэмклэ, япсэуплэхэр нахьшлу шыгъэнымклэ чэзгъум непэрэ мафэм ехьулэу хэтыр Хэгъэгу зэошхом иветеранэу ыкли ащ хэлэжъагъэхэу нэбгырэ 70-рэ.

Псэуплэхэм язэгъэгъотын тегъэпсыхьагъэу зэклэмкли сомэ миллион 472-м еху федеральнэ бюджетым къыкълыгъ. Тызыхэт илъэсым сомэ миллион 68-м нахьыбэ мы лъэныкъом пэлуагъэхьагъ зэклэмкли мыгъэ къатлупшыгъэ сомэ миллион 75-рэ ныкьорэм щыщэу.

Шухьафтын афашлыгъ

Хьыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкьу и Гьэорышланлэу Адыгэ Республикэм щылэмрэ пшгъэдэклъыжэу ыхьырэмклэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «Газпром межрегионгаз Мыекьуапэ» зыфиорэм иллыклогхэмрэ клэлэцлыкьу ибэхэр ыкли зянэ-зятэхэр зышхьарымытыжъ сабийхэр зыщалыгырэ унэу Мыекьуапэ дэтым бэмышлэу клогъагъэх.

Ащклэ мурадэу ялагъэр фестивал-зэнэкьокьоу «Хрустальные звездочки» зыфилоу джырэблагъэ щылагъэм хэлэжъагъэхэм шухьафтынхэр афашлынхэу ары. Хабзэ зэрэхьугъэу, зэтэгъэуцожьын хэушхьафыкълыгъэ клэлэцлыкьу унэу «Дошкола» зыфиорэм иклэлэцлыкьу творческэ куп концертыр къызэлъу-хыгъ.

Клэлэцлыкьухэм къагъэхьазырыгъэ программэм еплъыгъэхэм агухэр къыгъэбырсырыгъэх, гур къагъэчэфэу ахэм дахэу зыкълэшыгъ. Фестиваль-зэнэкьокьум изэхэцэн клэщаклогъ фэхьугъ Адыгэ Республикэм ихьыкум приставхэм

якьулыкьу. Пшгъэдэклъыжэу ыхьы-рэмклэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «Газпром межрегионгаз Мыекьуапэ» зыфиорэр мылыкьуклэ ялэпылэгъугъ. «Дошкола» зыцлэ купым хэтхэмрэ нэмыкл сабийхэу клэлэцлыкьу ибэхэр ыкли зянэ-зятэхэр зышхьарымытыжхэр зыщалыгырэ унэу Мыекьуапэ дэтым члэхсэмрэ шухьафтынэу джэгуплэ унэ цлыкьу аратыгъ.

Хьыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкьу и Гьэорышланлэу Адыгэ Республикэм щылэм ипресс-къулыкьу.

• Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр •

ФЕРМЕРЫР, СЫД УИЩЫПАКИА?

Чылэпхъэ дэгъухэр егъэфедэх

Джэджэ районым щызэхэщэгъэ мэкъумэщышлэ-фермер хьызмэтшланлэу Александр Малевыр зипащэм бжыхьасэхэм ядэлэжъэнклэ Иофыгъо зэфэшхьафэу шызэшлуахыгъэр маклэп. Мэфэ ошлхэр агъэфедэхэзэ, коц ыкли хьэ хьасэхэм минеральнэ чыгъэ-шлхэмклэ тло яшлушагъэх, гектар пэпчэ аммиачнэ селитрэ килограмм 290-рэ лэклагъэхьагъ. Ащ даклоу охьтабэ тырамыгъашлэу бжыхьасэхэм уцыжхэр ахэгъэклогдыкълэгъэнхэм фэшл ищыклэ-гъэ химическэ препаратхэмклэ адэлэ-жыагъэх.

— Тибжыхьасэхэм мыгъэ гектар 276-рэ аубыты, — ело А.П. Малевым. — Ащ щыщэу коцым гектар 213-рэ едгъэубытыгъ, адрэ гектар 63-м хьэр къышэкълэ. Бжыхьасэхэм кълмафэр дэгъоу рахыгъ. Ахэм ящыклэгъэ гъомылэри игъом алэклэдгъэхьагъ. Натрыфыр зыщытпхьышт жьуагъэр уцыжхэм зэлъаштагъэти, ахэр зыгъэклогды-штхэ гербицидыр атетыутхагъ культивацие тымышлыным фэшл.

Фермер хьызмэтшланлэу етлани дэгъоу шашлэрэр агрономием къызэрдиллэгъэрэм тегъу мэхъэнэ ин зилэ пхъэ-ным ишапхьэхэр зэрагъэцаклэхэрэр ары. Бжыхьасэхэм афэшхьафэу зэбладзы-хэзэ ячлыгу щыщ гектари 100-м натрыфыр, гектар 200-м тыгъэгъазэр къаща-гъэкълэ. Къыхэгъэщыгъэн фае фермерым чылэпхъэ лъэпкъ дэгъухэу лэжы-гъабэ къзытыным иамал зилэхэр зэри-гъэфедэхэрэр. Натрыф чылэпхъэ лъэп-къышлоу зэлъашлэрэ фирмэу «Семанс» зыфиорэм къышищэфырэ егъэфедэ, гектар тельгъгу центнер 90-м нэс къы-рехы.

— Бжыхьэ коц чылапхъэу 2011-рэ илъэсым спхьыгъагъэр тыхэгъэгу ша-ушэтыгъэхэм ащыщыгъ, — ело Алек-сандр. — Ащ фэдэу игъом спхьыгъагъэ-хэм гектар тельгъгу центнер 44-рэ къа-рысхыгъагъ, ау гужьогъащэу чъэпы-огъу мазэм ыклэм жьуагъэм езгъэклу-гъагъэм шэклогъу мазэм щылэгъэ чы-лэхэм зэрар рахи, къытыгъэ хьатэ щы-лэп. Сыкъыдзэщыжыгъыгъэр икълыгъэ илъэсым лэжыгъэм осэ дэгъу зэри-лагъэр ары. Джары тыхьызмэтшланлэ хэ-

хьоныгъэ едгъэшлынымклэ зышлуагъэ къытэкълыгъэр. Техникаклэ тцэфыным-кли, чыфэу ттельхэр дгъэгъужьынхэм-кли ащ ишлуагъэ къэклуагъ. Тызыхэт илъэсым комбайнэу «Нива» зыфиорэм фэдэу сомэ миллиони 2-рэ мин 800-рэ зырыз ауасэу тлу сщэфыгъэ. Ахэм афэшхьафэу тракторэу Т-150, сеялка-клэ, чылапхэр къзызукъэбзырэ машинэ, нэмыкълэхэри къызлэкълэзгъэхьагъэх.

Александр Малевым къызэрипорэм-клэ, мы илъэсым нахь къыныгъохэр щызэпичынхэ зэрэфаем игумэкълыгъо хэт. Чыгъум пае бэджэндыхьагъэу ытын фаем сомэ 1500-рэ къыхэхьагъ, чыгу лэхьэу къалыхыгъэу ыгъэлажъэрэм пэпчэ сомэ 800 аритыштыгъэмэ, а пчъа-гъэр мыгъэ 1300-м нэсыгъ. Гектар тельгъгу мэкъумэщ продукциие къызэ-рихьыжырэ фэшл субсидиеу къыра-тырэ сомэ 3900-р ахэм апэлохьажьы.

— Чыгулэжыным даклоу кьохэм-рэ мэлхэмрэ яхъуни сыпыл, — ело Александр Малевым. — Африканскэ емынэу кьохэм къаузырэр къытллы-сыным ищынагъо зэрэщылэм къыхэкълэу ахэм яхъун тыгу фэклогъырэн. Аужы-рэ лъэхьаным Мыекьуапэрэ Краснодар-рэ къарыкълыхэрэ комиссиехэм игъоу къытфалэгъухэрэр гъэцклогъуаеу зэ-рэщытхэм фэшл кьоу схьухэрэр зэклэ сщэжынынхэу исхьухьагъ. Мэлхэм яхъунклэ силоф зытетым джырэклэ се-гъэразэ. Мэлыр зыщэфы зышлоигъоу къысэуаллэрэр бэ. Икълыгъэ илъэсым

мэли 100 сшагъэ. Джыри сэхьу шхьы 150-рэ. Ахэмклэ сфекту гектар 14-у зыщызгъэхьунхэу сйлэр.

Фермер хьызмэтшланлэу непэ нэб-гырэ 15-мэ Иоф шашлэ. Инженерыр, ме-ханизаторхэр, шоферхэр, къэрэгъулхэр, ветеринарыр хьызмэтшланлэу щегъэ-лажъэх. Пстэуми къагъэхьэрэ лэжъап-клэр игъом алэклахэ, ащклэ фермерым фэразэх.

— Кьинэу зэпыпчын фаеу тызэуаллэ-рэр маклэп, — ело фермерым. — Ау тыгу дгъэклогъэу тшлэн фаем къыщыд-гъаклэрэн. Мы илъэсым зэклэ чыфэу стельгыгъэр згъэгъужыгъэ, чылапхъэ-хэр къэсылэжыгъэ ахьщэмклэ сщэфы-гъэх, ащклэ банкым зыфзэгъэзагъэн. Комбайнэхэм якъэщэфын пэлузгъэхъ-гъэ ахьщэри уахъгъэу къысфэгъэуцугъэ-хэм атефэу ясэтыжы, ащ фэдэу гъэ-реклогъэ сомэ мин 400 зырыз комбайнэ пэпчэ тельгътагъэу згъэгъужыгъэ.

Джарэуштэу Иофхэр зэпигъафэхэзэ фермерэу Александр Малевыр илъэс заулэ хьугъэу мэлэжъэ. Мы мафэхэм ежыри игъусэ механизаторхэри губ-гъом зэлыхьагъэхэу натрыфымрэ ты-гъэгъазэмрэ апхьых. Лэжыгъэр къа-хьыжыным клэнцыхьэш, ягухэлхэр зэклэ къадэхьунхэу тафэлъало.

ЛЭХЪУСЭЖЪ Хьаджэртбый.

ХЭТИ АЩЫГЪУПШАГЪЭП, СЫДИ АЩЫГЪУПШАГЪЭП

Щылагъ къоджэ цыкълэ

Зао зыщашлэрэ къуаджэрэ абгынэжыгъэ хэкурэ.

(Гушылэжъ).

Илъэс 90-рэ тешлэжыгъ Мэхъош гъэхьунэр Мыекьопэ районым зыщагъэп-сыгъагъэм, 1923-рэ илъэсыр арыгъэ. Зышхьэ къезыхьыжъыгъэ ермэлхэр Тыркуем къыкълъыжыахы ащ апэрэу щы-тлысыгъагъэх.

1929-рэ илъэсым мы селом колхозэу Микоян ышлэклэ шытыр щызэхашгъагъ. Хэгъэгу зэошхом илъэхъан хьулфыгъэхэр зэклэ зэуаплэм лухьагъэх сьмаджэхэр, нэжъ-лужьхэр, сабий цыкълухэр къагъа-нэхи. Шышхьэлу мазэм, 1942-рэ илъэ-сым нэмыц техаклогхэр Мэхъош гъэхьу-нэм еклогъэх ыкли зэрэщыгъэу тырагъэс-тыкълыгъагъ. Хьазаб хэфэгъэ къоджэдэс-хэм ащыщхэм ашхьэ хахьажыгъ. Зы-псэ кьэнэгъэ зэе-тлуахэр поселкэу Туль-скэм ыкли районым ит нэмыкл къуаджэ-хэм адэтлысхьагъэх. Мэхъош гъэхьунэм щыпсэуштыгъэ нэбгырэ 50-м нахьыбэм апсэ атыгъ мамырныгъэм пае. Ахэр зэоплэ зэфэшхьафхэм лыгъэ зэрэхьэу ащы-зэуагъэх.

Зэо ужым, уилыфшлэ фэдэ хъун щыла, цыфхэр ячылпэжъ — селом цыкълэ-цыкълэу къекълужыгъэх ыкли игъорыгъоу ящылэклэ зэрагъэулужыгъэ. Я 50 — 60-рэ илъэхсэм Мыекьопэ районым зэфэдэклэ колхоз-совхозхэр щызэхагъэхьажъхэ фе-жъагъ, мы псэуплэ цыкълури пклэ зимылэ-жъэу алъытагъ. Шыпкэзэ, ащ дэжыым Мэхъош гъэхьунэм унэгъо къаумэ къы-дэнэжыгъагъ. Джырэ уахътэм ар бгынэ-жыгъэ чыплэ, зэо тхьамыклагъом имашло зыщыхьушлэгъэ хэкужъ. Ыцли-ышхьыи щымылэгъахэу клоджышпэри къыдыхэт.

Мэхъош гъэхьунэм къырыкълуагъэр Хатынэ изэо тхьыдэ хафэ фэмыгъэдэн плъэ-кълэрэн. Ауми, шлэжъ зилэ цыфхэр лъэгъо бгынэжыгъэхэм арэклогъ, арэплэжъ, блэкыгъэмрэ джырэ мафэмрэ ащылэ зэ-фащизэ, тарихъ зэфэхьысыжъхэр ашлых.

ДЗЭУКЪОЖЪ Нуриет.

Тхыгъэжъхэм адыгэхэр кыызэрахафэхэрэр

1614-рэ илэс, шэклогъу маз. Къырым хъанэу Яман-Гирей-султаныр кIэмгуехэм заокIэ къатебанэ, псэупIи 7 зехгъэтакъо.

1619-рэ илэс, жъоны-гъуакI. Бэслынэй, кIэмгуе ыкIи жэнэ лъэпкъхэр къырым хъаным ыIэ илэхэу мэхъу.

«Кабардино-русские отношения».

1666-рэ илэс, мэлылфэгъу. ЗэлъашIэрэ тырку зекIоу Челеби Эвлия (1611 — 1682-рэ ил.) Адыгеим къэкIо, адыгэхэм япсэукIэ, ятарихъ, яхабзэхэм, япсэупIэхэм, яIэшагъэхэм, яIашэ, ящыгъынхэм, яшхыныгъохэм, яжэрыIо народнэ творчествэ ыкIи абзэ афэгъэхъыгъэ къабархэр етхых. Тамань щыIэ Кизилташскэ хытIуалэм тетыгъэ мэхъыгъэу азэнэ-джапIэ зимыIэу адыгэхэр зыдакIоштыгъэхэр къыхегъэщы.

Челеби Эвлия болэтыкъо ыкIи кIэмгуе лъэпкъхэм япсэупIэу Яркъуай зыщIэм дэхъгъагъ. Ар псыхъоу Лабэ инэпкъ зэртэсыр, унэгъо 300 зэрэщыпсэурэр, унэхэр анджырэфым зэрэхэшыкIыгъэхэр къытхыжыгъагъ.

Челеби Эвлия. «Книга путешествия».

1680-рэ илэсхэр. Адыгэлэу КIыкI (Черч) Аслъанбий къалэу Новороссийскэ джырэ лъэхъаным зыдэщыт чыпIэм пытапIэ щешIы.

Л. Лавров. «Эпиграфические памятники Северного Кавказа».

1695-рэ илэс, тыгъэгъаз — 1696-рэ илэс, щылэ маз. Адыгэмэ къахэкIыгъэ пщэу, бояринэу Михаил Черкасскэр Петр илэссыдзэхэм яхэхыгъэ генералиссимусэу щытыгъ. Узэу къеоллагъэм ыпкъ къи-

кIыкIэ, ар А. С. ШеинымкIэ зэблахъугъагъ.

Брикнер А. Г. «Иллюстрированная история Петра Великого».

1709-рэ илэс, мзэем и 15. Апэрэ Петр Азов губерна-торэу И. А. Толстоим къыфитхыгъэ писъмэм къыретхэ черкесхэм зафигъэзэнэу. «Ахэр Къырым пэуцужыгъэхэу езаох. Фэещтха тэ къыдгохъанхэу? Тыркухэмрэ къэндзалхэмрэ къыташIагъэм фэдэмэ ахэми къыташIэщтыр, гъусэ къытфэмышъухэхэми нахъышIу...»

«Русская старина».

1710 — 1724-рэ илэсхэр. Шапсыгъэхэр уIэшыгъэхэу, Немир Шубс япашэу Къырымдзэм сох ыкIи текIох. Хъанэу Долэт-Джэрые гъэрыашIы. Геленджикрэ Архипо-Осиповкэрэ азыфагу, псыхъоу Пшъадэ дэж, хъайнапэ шашIы — махъшэм ыкIэ ынIэу фэгъэзагъэу тырагъэтIысхъэш, ядэж атIупщыжы.

Н. Дубровин. «Черкесы».

1725-рэ илэс. Къалэу Новороссийскэ итемыр-къохъэпIэ лъэныкъокIэ тыркухэм пытапIэу Суджук-кала, адыгабзэкIэ Чыгудэч, къышагъэпсы.

«Записки Кавказского отдела».

1728-рэ илэс. Адыгэхэу ыкIи къэзэкъхэу нэбгырэ 600 зыхэт купышхор Михаил Некрасовым игъусэу пачыыхадзэм пэуцужых.

«Сборник архивных документов».

КЪЭРЭЩЭЕ-ЩЭРДЖЭС РЕСПУБЛИКЭМ

ЕджапIэр къэкIэжыгъ

«Красный Курган» зыфиорэ псэупIэу Малокарачаевскэ районым итым дэт гурыт еджапIэм игъэцкIэжыкIи илэси 7-рэ зыпэлъыхэ нэуж къызэIуахыжыгъ. Ащ ипчъэхэр 1972-рэ илэсым апэрэу къызэIуахыгъагъэх, еджэкIо 964-мэ атегъэпсыхъэгъагъ. ЕджапIэр зашыгъэр илэс 30-м къызехъум гъэцкIэжыкIи IофшIэнхэр щырагъэжыгъагъэх. Чыгур къэсысымэ изэрар къызэремыкIы-нэу Iофтхъэбзэ гъэнэфагъэхэри ащ шызэрахъанхэу шытыгъ.

Сомэ миллион 35-у еджапIэм игъэцкIэжыкIи пэIуагъэхъанэу къаратыгъагъэр икъугъэп,

еджапIэри къызэIуахыжы-шъугъагъэп. ИкIыгъэ илэсым республикэм и Лышъхъэ иунашъокIэ ятIонэрэу къатIупщыгъэ сомэ миллион 25-м къэнэгъэ гъэцкIэжыкIи IофшIэнхэр раухыжыгъэх.

ЕджапIэм икызыIухыжыкIи Лышъхъэу Темрезов Рэщыдэ хэлэжыагъ.

— Республикэм ит къоджэ еджапIэхэм ачIэхэр зэкIэ мыщ фэдэ еджэпIэ зэтегъэпсыхъагъэ ыкIи гупсэф зэрэшъуиIэмкIэ къышъохъопсэщтых, — ари-Iуагъ кIэлэеджакIохэм ащ. — Къэлэ еджапIэхэм амалэу яIэхэм афэдэхэр мыщ шыжъу-

гъотыштых. Арышъ, дэгъоу шъуеджэнэу, шIэныгъэ куухэр зэжъугъэгъотынхэу ары тызэрэшъушыгъугъэрэр.

ЕджапIэм испортивнэ зал, шхапIэр, классхэр зэтегъэпсыхъагъэх, хъоо-пщаух. КIэлэеджакIохэм ягуапэу еджапIэм къагъэзэжыгъ.

2012-рэ илэсым къыкIоцI Къэрэщэе-Щэрджэс Республикэм кIэу шашIыгъэх ыкIи шагъэкIэжыгъэх гурыт еджэпIипI. Ахэм сомэ миллион 300 фэдиз атырагъэкIодагъ. Тызыхэт илэсым джыри еджэпIиш зэрагъэпсыщтым пашэхэри псэолъэшIхэри дэлажъэх.

АДЫГЕИМ

АнахыкIэр — анахь лъэш

Хъасанжэу Беллэ цыкIур джыри сабий, игугъу пшынэу темыфэуи къыпшIошIы. Ащ илэси 6 ыныбж, кIэлэцIыкIу IыгыпIэм ащэ. ЗэрэцIыкIум емылтыгъэу, ащ Тхъэм мэкъэ дахэ къыритыгъ. Ар кIагурыIуагъэу, пшъэшъэжыем ыныбж илэси 4 зэхъум искусствэхэмкIэ кIэлэцIыкIу еджапIэу районым итым ащэу рагъэжыгъагъ. ИлэситIукIэ ар зэнэкъокъухэм ахэлэжъэныр, ар хэгъэкIи, шIухъафтын къыхыныр зыми ышIэгъагъэп.

Беллэ «Адыгеим ижогъожыгъэхэр» зыфиорэ фестивалым апэрэ степень зилэ диплом къыщыратыгъ, лауреат хъугъэ. Адыгэ композиторхэм яорэдхэр къызщалогуэ республикэ фестивалым Гран-при къышхыгъ. БэмышIэу ар илэси 5-м къышегъэжыагъэу илэс 25-м нэс зыныбж орэдылохэр зыхэлэжыгъэхэ я XVII-рэ фестивалэу «Хрустальная магнолия» зыфиорэм рагъэблэгъагъ. Ар къалэу Шъачэ щырекIокIыгъ, нэбгырэ 500 фэдиз хэлэжыагъ. Беллэ «Вокал» зыфиорэ лъэныкъомкIэ ятIонэрэ чыпIэр къыхыгъ, зыгъэсэрэ кIэлэегъаджэу КIэдыкIоу Азидэ исэнэушъыгъи хагъэунэфыкIыгъ.

Жюрим хэтыгъэхэм Беллэ лъэшэу агу рыхыгъ. Орэд дэгъоу къызэриорэм нэмыкIэу, артист шъыпкъэм фэдэу сценэм зэрэтетыр ыкIи лъэпкъ сзе дахэу шыгъыгъэр ашIогъэшIэгъоныгъэх. Илэси 6 нахъ зымыныбж пшъэшъэжыем телевидением иIофышIэхэри къыкIэрыхъагъэх, упчIэхэр къыратыгъэх. Ахэм Беллэ ари-Iуагъ адыгэ шъуашэр янэж зэрэфидыгъэр.

Апэрэ текIоныгъэр къыхыи, Беллэ ядэж къэкIожыгъ. Ащ IэпыIэгъу къыфэхъугъэ кIалэхэу ГолыкIо Амэрбийрэ МэрэтыкIо Айдэмыррэ илахылхэр афэразэх.

**НэжIубгъор
зыгъэхъазырыгъэр
ШЪАУКЪО Аслъангуаш.**

КЪЭБЭРТЭЕ-БЭЛЪКЪАР РЕСПУБЛИКЭМ

ОтэщыкIэ ичъыгхат

Мэлылфэгъум и 18-м Налщык къэлэ паркым общественнэ организациеу «Гу къабзэхэр» зыфиорэм ишIоигъоныгъэкIэ Японием къышчыкIырэ чыг лъэпкъэу «сакура» зыфалорэм фэдэхэр шагъэтIысщтых. Аллеем игъэтIысын къэлэ пар-

кыр зыщыIэр илэс 90-рэ зышчыгъэр уахътэм тырагъэфагъ.

Чыг цыкIухэр Ставрополь иботаническэ чыгхатэ къышашIэфыгъэх. Бжыхэ нэс ахэм Японием къырашщыт чыгхэр ахагъэхъоштых.

Налщык изыгъэпсэфыпIэ парк чыг ыкIи кондэ лъэпкъ зэфэшъхъафхэу 156-рэ къышэкIы. Сакурэм нэмыкIэу Японием къышагъэкIырэ нэмыкI къэгъэгъэ ыкIи кондэ лъэпкъхэри мыщ шагъэтIысынхэ ягухэлъ.

Къэлэ паркыр Темыр Кавказым итхэм анахь ин, чIыгу гектар 200 зэлъеубыты. Ащ Америкэм, Азием, Европэм къаращыгъэ чыгхэу бэрэ уапэ къымыфэхэрэр дэтых. Китаим къырашщыт чыг лъэпкъэу «гингко» зыфалоу илэс миллиарди 6-рэ ныкъорэ хъугъэу къышчыкIырэм фэди ащ ушыукIэщт.

ЗыгъэпсэфыпIэ паркыр зытет чIыгум 1847-рэ илэсым къышегъэжыагъэу пхъэшъхъэ-мышъхъэхэр къызыпкIэрэ чыгхатэ къышагъэкIыщтыгъ. 1865-рэ илэсым чыгхатэри, ащ ыбгъукIэ къыпышылъ чIыгу гектар 30-ри къэбэртэепщэу ОтэщыкIо ратыгъагъэх. Ащ къыхэкIэу паркым «ОтэщыкIо ичъыгхатэкIэ» еджэхэ хъугъэ.

НЫДЭЛЪФЫБЗЭР

ІэкІыб тэшъумыгъэшІы

«Сыда кыттышылыгъэр?» зыфилорэ тхыгъэу Мыгу Анжелэ «Адыгэ макъэм» кыыргъэжыгъэм гъэзетеджэхэм кыдырагъэштагъэу сэгугъэ. Сэри ахэм сашыщ.

Анжелэ бэшлагъэ зысшлэрэр. Бзылфыгъэ Іуш, Іэдэб хэлъ, шъхэкІэфэгъэ иІ. Игуашцэ Разыети, ишъхэгъусэу Азмэти, ятыфыгъэхэри дэгъоу сэшлэх. Анжелэ кылізтыгъэ Іофыгъор зыфэгъэхыгъэр тисабыйхэм адыгабзэр икьоу зэрамышлэрэр, ащ тызэкъотэу тыдэмылажкъэм, ныдэльфыбзэр «кІосэжыын» зэрилэкІыштыр арых.

Тхыгъэм сыгу кыыргъэжыгъэ Тэхъутемыкьоу районым ит кІэлэцІыкІу ІыгыпІэхэм афэгъзэгъэ Шэуджэн Эммэ Асланбий ыпхъум сыригъусэу ахэр кызырэткІухъэщтыгъэхэр. Мафэ горэм Инэм дэт кІэлэцІыкІу ІыгыпІэ горэм тызэкІом, кІэлэцІыкІухэр джэгухэу тахъхъагъ. АдыгабзэкІи

урысыбзэкІи ахэм сэлэм ятхыгъ. ЗэкІэми урысыбзэкІэ сэлэм кытаыхъыгъ, адыгабзэкІэ зи кытаІошпугъэп.

ТиІоф кьэдгъэцкІагъэу тыкъэкІожызэ, тызыхъхэгъэгъэ кІэлэцІыкІу купым адыгъэхэр ахэтымэ сІуи Эммэ сеупчІыгъагъ. «Ахэмыты хъуна, сабиймэ азыныкъор адыгэ кІэлэцІыкІух», — кысІоІагъагъ.

АдыгабзэкІэ кызырэмыгушылагъэхэр тыгу кьеуагъэу шытыгъ, джащ пай гъэзетым сыкъэтхэнэу зыкІэхъугъагъэри. Ау, сэ сишІошыкІэ, нэбгырэ зауІэкІэ мы Іофым зи хэпшыхъэшпугъэп.

ТикІэлэцІыкІухэм урысыбзэри адыгабзэри ашІэн фае. Мы Іофым Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмкІэ и Министерствы, еджапІэхэри, кІэлэцІыкІу ІыгыпІэхэри кыыхэмылажкъэхэ хъушгъэп. ЗэкІэмэ апэ адыгэбзэ ныдэльфыбзэр сабийхэм язымыгъашІэу сэ слыгъэрэр

ны-ты кьежыгъагІэхэр ары.

ЛъэпкыкІэ зыІоІыгъэжыгъэм, адыгъу узэпІыжыгъэм, убзэ урымыгушылэныр, убзэкІэ умыгъэхэныр шъхыагІоІа?

Классхэр «адыгэ», «урыс» аІоу зэхадзыхэу зэ кьежыгъагъ. Зянэ-зятэхэр адыгъэхэу, зикІалэхэр урыс классым зэрэрагъэтІысхъаштым нэмыкІ гугъу зымылэхэр багъэ, ау зэкІэми кьадэхъуштыгъэп. Шыкурба, адыгабзэри адыгэ кІэлэеджагІохэм ашІэн фаеу хъуштыгъ.

Сэ ыпэкІи къэстхыгъагъ, джыри сэлэ — кІэлэцІыкІу ІыгыпІэми ташагъэп, урыс классы тисыгъэп, ащ пае урысыбзэкІэ тыгушылэцІтмэ къэнагъэп.

Мыгу Анжелэ зыгъэгумэкІырэ Іофыгъом адыгэ пстэоу шыІэр ыгъэгумэкІын фае. Тежыгъэгупшыс тинеушрэ мафэ зыфэдэщтыгъ. ТикІалэхэр тыди цэрэпсэху фамеи, тиныдэльфыбзэ ІэкІыб арэмышІ.

БАТМЭН Къымчэрыи.

Шынджый.

Сильаплэ, анахъ сикІэсэ кІэлэегъадж

Зыбзэ дэдзыхы зышІырэ цІыфыр,

О кыпІфэсшІы зы дэо закъо:
ПфэцІыныжыына нымкІэ учІыфэ?

БЭРЭТЭРЭ Хъамил.

Синыдэльфыбзэ хэхъоныгъэу непэ ышІыгъэмэ сарымыгушхон слъэкІырэп. Сиадыгабзэ непэ къэралыгъуабз. Ныдэльфыбзэр — сянэ ыбз, ишэн, ихабз, ишъуаш. Ным ибыдзыщ кІыгъоу ар слыы кыыхъагъ, слынІтфэмэ арэчъэ, арышъ, сырыгушхоу, сыгу шцызэу къэсэлэ: сыбзэ — лъэпкыым ибайныгъ. Зынахъ лъаплэ цымылэ ным ышІэ апэу кызырэтлорэр адыгабзэ, тиныдэльфыбз, ащ ижэбзэ фабэ сабыир шІум кыфегъэушы, дунаим идахэ хегъаплъэ, игулыгъэ егъэчаны. Ныдэльфыбзэм илэ-шІугъэ сабыим езыгъашІэрэр пстэуми апэу ныр ары. Дунаим тетмэ анахъ тын лъаплэу кыс-щэху сыбзэ, сиадыгабзэ. Ар фэ-сэгъадэ сэ тыгъэм. Дахэ, мэкъэмэ гоІу хэлъ, орэдым фэд. Тильагъо кытфегъэнэфы бзэм, тыгухэр кьегъэфабэ, кІуачІэ кытхелъхъэ, тигъашІэ кІыхъэ ешІы.

Ныдэльфыбзэр — сянэ гупсэ ынэ дахэх; сятэ игушылэ шъабэх; ситэтэжъ итхыдэ шлагъох; синэ-нэжъ ихыалыгъу фаб.

Цыфым шэн-зекІуагІэхэу кыдлэхъугъэхэр, ицІыкІугъом халъхыагъэхэр ныбжырэу игъашІэ шыпхыриштыт, сыд шыІагІэм хэхъухагъэми, ахэр зыиыгъэзыштыт. Ащ ишыхъат сикІэлэегъаджэу зигугъу къэсшІымэ сшІоигъом игъэпсыкІэ дахэ, идунететыкІэ.

СикІэлэегъаджэ Хъакурынэхаблэ игурит еджапІэ зыІутир мыгъэ илъэс 48-рэ мэхъу. Ащ адыгабзэмрэ адыгэ литературэмрэкІэ тырегъаджэ. СикІэлэегъаджэ Хъамырэкъомэ ащыщ, ышІэр Анна Измайловна.

Дэгъоу къэсэшІэжы я 5-рэ классым апэу тызэриштгъагъэр. Апэрэ урокыр тхэн грамматикэу шытыгъ. Аннэ нэгу зІухыгъэ зэкІэупкІагъэу, ишыгъэу танэлугу итыгъ, кытфэчэфэу кытэупчІыгъ:

— КІалэхэр, тыдэ шъукыи-кыгъа?

ЗэкІэми зэу кьэтІуагъ:

— Мамэрэ папэрэ такъыхэ-кыгъ.

— Хъау, — ыІуагъ кІэлэегъаджэм, джыри къэупчІагъ: — адэ папэрэ мамэрэ тыдэ кыкІыгъэхэ?

— Тыщыс, тыщыс, тегупшы-

сэ. ЕтІанэ шхыпІцІи игушылэ лъыгъэкІотагъ:

— Адыгэ гушыІэжыгъым кьелэ: лъапсэ зимыІэм шъхъапэ иІэп, шъуанэ-шъуатэхэр янэ-ятэхэм, шъо шъуинэнэ-татэхэм къахэ-кыгъэх (кыальфыгъэх). ЕтІанэ шъо ахэм шъуакыфэхъугъ. Сабыир апэ дунаим кызыттехъокІэ ынэ кызытэтихымэ хэта ыльэгъурэр? — къэупчІагъ джыри, ащ джэуапыр ежъ кыыритыжыгъ. — Ныр ары. Ыжэ цІыкІу кызытэтихыу, макъэ кыыгъэІумэ, сыда ыжэ апэ дафэ-рэр? Ным ибыдзыщ. Джа шэм хэ-лъэу ным ыбзэ сабыим Іуелъхъэ. Джары ныдэльфыбз зыкІаІуагъэр.

Ар кызырэдигиригъэІуагъэр непэ кызынэсыгъэм сшыгъупшэрэп. Сэгъэлаплэ сянэ ыбзэу си-ныдэльфыбзэ. Ныдэльфыбзэр зыфэбгъэдэн шыІэп, ашкІэ къэмыІошгъун гупшыси, гумэкІи, гукІаний шыІэп. Сэ сшъхъэкІэ ащ илэшІугъэ зыпсэшІын къэхъугъэп, ащ идэхэгъэ, ибаигъэ сылтызгъэлэ-сыгъэ пстэумэ лъэшэу сафэраз. Ар анахъэу зышІуагъэр, сянэ ыужыкІэ, сильаплэ сикІэлэегъаджэу Анна Измайловнар ары. Ащ ижэбзэ дахэ зызэхэсэхым, лъэшэу сыгу рихыгъ ыкІи сехъопсагъ, тыбзэ идэхэгъэ кызыгурыІуагъ. ТикІэлэегъаджэ игушылэ пэпчэ мэхъанэ иІ, ежыми ІокІэ-шыкІэ дахэ хэлъ, узлэшэшъу, тамэ ори кыуеты, уапэкІэ уегъаплъэ.

Анна Измайловнам тиурокхэр гъэшІэгъонэу, шІэныгъэ, плуныгъэ лъапси ахэлъэу егъэпсых. Ежъ сикІэлэегъаджэ шъабзэу, макІэу мэгушылэ, уедэлугу зэпыгыгъэми уезэщырэп, лъы кыІоу зэхэпхы-рэрэп, зыгорэ кыІоным е ышІэным ыпэкІэ мызэу, мыІоу ар ыгукІэ зэригъзэгъэщт, Іэдэбыр сыдигъуи ыпэ регъэшъы. СикІэлэегъаджэ ыбзэ кьабзэ, бай, Іушыгъэ хэлъ, губзыгъэу мэгушылэ, кыІорэр, кызытегушыІэрэр зыишыкІагъэм кыыгъэшъыпкъэжыгъэ, гушыІэжыхэр, гушыІэ шэрыохэр фэкъулаеу егъэфедэх, иурок пэпчэ гупсэф-тынчыгъэ иур.

СикІэлэегъаджэ сыдигъуи лъэшэу ыналэ кыттет, урокым хэмыхъэрэ Іофгъхъэбзэ зэфэшъхъафхэр тфызэхешъ. ГушыІэм пае, тьянэ-ятэхэр кыыригъэблагъэхэ «Ным имэфэкІ» зыфилорэр редгъэкІо-кыгъ. Ащи изакъоп, зІухыгъэ урокэу «Синыдэльфыбзэ», зэхэгущыІэгъоу «Сэнэхъат пстэури дэгъу, о узыфаер кыыхъэ» зыфилорэр гъэшІэгъоныгъэх.

ТикІэлэегъаджэ олимпиадэмэ

тахегъэлажъэ. Илъэс пчъагъэм апэрэ чышІэхэри кьэтэхъы. Сэ лъэшэу сшъхъэкІэ инэу сыфэраз сикІэлэегъаджэ. Сэ сизакъоп, тикІасс ис кІали пшъагыи лъэшэу тыфэшагъ, шъхъэкІэфэ дахи фэтэ-шы тыныдэльфыбзэ шІу тигъэ-лъэгъунымкІэ зышъхъамысыжъэу Іоф кызырэддишІагъэм пае.

ТикІэлэегъаджэ бэрэ кытелэ: «Ным иапэрэ быдзыщэ гъуанткІо кызышышъуІуфэгъэ такыкыым кышщегъэжыагъэу ныдэльфыбзэр кышъуупкырыхъагъ. Ар ным ыбз, Ілакъом ылъапс, лъэпкыым ыпс. Ныдэльфыбзэр шІу шъуІэгъоу шъупсэун фае. Сыда плэмэшъо шъуадыг, шъоры ныдэльфыбзэр зезыхъащри, зылтыштыри».

СикІэлэегъаджэ шІэныгъэ куухэмкІэ кыддэгъуашцэу, плуныгъэ-гъэсэныгъэ дэгъу кызырэт-хылъхъагъэм пае иІофшІагІэ агъэІаплэу шыгъхъуІэу «Урысые Федерацием зэхэт гъэсэныгъэмкІэ иІофышІэ гъэшІуагъ» зыфилорэр кыффагъэшъошагъ, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Шыгъу тхылы кыыратыгъ. АР-м шІэныгъэмрэ гъэсэныгъэмрэкІэ и Министерствэ ишчыгъу тхылы пчъагъэ иІ.

ТэркІэ тикІэлэегъаджэу Анна Измайловнар шысэтэхыпІэ ин. ЗэкІэ кыддеджэрэмэ ацІэкІэ, тэ, мыгъэ еджапІэр къэзыуххэрэм, псауныгъэ пыгъэ иІэу, ишІэныгъэрэ игушъэбагъэрэ, ишІэлагъэ мыу-хыжырэ ригъаджэхэрэмкІэ кьа-щымыкІэу, бэрэ, бэрэ джыри кІэ-лэеджагІохэм шІэныгъэкІэ, цІы-фыгъэкІэ адэгъошнэу тыфэлъаІо.

Ситхыгъэ кызышысыухыным сикІэлэегъаджэ гупсэ гушыІэ пыгъэ есэты: еджапІэр мыгъэ къэсыухэу, симурад сыкІахъэу, апшъэрэ еджапІэм сыкІахъэмэ, силъэпкэ уасэ фэсшІэу, сызщанІугъэ чыпІэ гупсэм идахэ язгъашІэу, сирес-публикэ ицІыфышІумэ сакІы-рыплъэу, сегугъоу сызэреджэ-щтымкІэ, силъэпкэ шэн-хэбзэ шІагъохэр зэрэсэхъащтхэмкІэ сэгъэгугъэ. Ащ елыгыгъэу сыгу кыыхъэгъэ усэ сатырхэр къэсэтхы.

Сянэ лъаплэ сэ сфэхъугъэр
Ныдэльфыбзэу — адыгабз.
Сигъэфабзэу, спсэ шчыц хъу-гъэр,
Сэ сильаплэу — сикІэлэегъаджэ.

ЯХЪУЛІЭ Фатим.
Хъакурынэхъэблэ гурыт
еджапІэ N 1-м ия 11-рэ класс
шеджэ.

ПШІЭНКІЭ ГЪЭШІЭГЪОНЫ

Пцэжъыехэми
кыыоцэкъэнхэр
къахэкІых

Сэ къуаджэм сыкышыхъугъ, сыщанІугъ, шэнэу схэлъхэр кыы-щысхалъхъагъэх. Псыхъоу тикъуаджэ зэпызычырэ Мартэ инэпкэ сылусэу къэсхыгъ. Ащ хэс пцэжъыехэм сицІыкІугъом кышщегъэжыагъэу яшэн-зекІуа-кІэхэр сэшлэх, гъэмафи кІымафи, сыд фэдэу дунаир гъэпсыгъэми, сяшэ. Псым хэс пцэжъыемэ ямы-закъоу, чыыгъжъ лъапсэхэм, нэпкэ гъуанэхэм арысхэр къэзгъотымэ, къарысхыхэу бэрэ кыыхэкІыгъ. Ау ащ фэдиз уахътэм сызыпылтыгъэ пцэжъыехэм ащыщ цэкъагъэ аІоу, зэцэкъагъэм цэнаут хитІуп-щыхъэу зэхэсхыгъэп. Арыти, гъэ-мафэм хы ШІуцІэ Іушъом зы-щызгъэпсэфыну сызщыкІорэм ащ хэс пцэжъыехэм язекІуагІэхэр зэгъашІэ сшІоигъоу сыгу къэ-кІыгъ.

Мафэ горэм синыйбджэгъу кІа-лэу зыдэжъ сисым есІуагъ: «Ар-кадий, непэ хыІушъом сыІутэу пцэжъыишхэу хым къуашъокІэ техъэхэу слэгъугъэхэм лъэшэу сяхъопсагъ. Дэгъугъэ къуашъо кысфалыпхъу пцэжъыишхэу хым сытебгъэхъэгъагъэмэ. Неуш пцэ-жъыеешэным ишыкІэгъэ Іэмэ-псымэхэр зэгъэгъотыных. Сишы-кІагъ «самодур» зыфалорэр став-ридэ пцэжъые мыинхэм сырашэ-нэу, пцэкъэнтф гъэнэфагъэ, пцэ-жъыехэр кызыэкІушгъэ хъамлыу, натрыф, кьое бзыгъэ цІыкІухэр, хыгъгъэ зэфэшъхъафхэр къэсы-убытыхэрэп ислъхъанэу».

Хэт фэдэ шакІуи, пцэжъыиши неуш тэрэзуу шакІо кІо шІоигъомэ, рэхъатэу чыен ыльэкІыштыт: зытІо-зыщт къэушыщт, сыхъатым еплъыщт, ом зыкызыришІырэм гъунэ лъыфыштыт. Сэри ащ сахэкІы-жына? Заулэрэ сызэчыем, сы-кьэтэджи темыр-кыбылэ лъэны-кьомкІэ сыпІагъ. Ау тыдэ сып-лъагъэми, узгъэгумэкІын слэгъу-гъэп: тыгъэу пчэдыжыгъым кыкы-кырэм джэрзышъо-плъыжъ зы-шІэу ошъоцагъэр зэлыиштэу ригъэ-жыагъ. ХыІушъоу тызІухагъэм ипшъэрылэхэр Іэпэлэсэныгъэ фыриІэу, кІэзыгъэ имыІэу зыгъэ-цэкІэрэ лы хэкІотагъэу зыжакІэ зэхэкІыхыагъэу Іугъыр чэфэу кыт-пэгъокІыгъ, хым узэрэтэхъащт къуашъомэ анахъ дэгъумэ ащыщ кьатфыхыгъ. Хым утеты зыхъу-кІэ узэрэзекІон фаер кытфи-Іотагъ. ЗыгорэкІэ жыбгъэ кьеп-щэ хъумэ, псынкІэу нэпкыым укьекІолэжыын зэрэфаер кыти-Іуагъ, псы тешъонэу тІыгъымэ зэригъэшІагъэ, пцэжъыехэр зэрыг-лъхъанэу дгъэхъазырыгъэм кьеп-лыгыгъ, ащ чыпІэу къуашъом кышыфэдгъотыштыри кыыгъэ-лъэгъуагъ. КІалэу — Гарикэу къуа-шъом кызыдисыштым хыр уалъэ зыхъукІэ зызэришІыштымкІэ нахъ тэрэзхэр кытиІуагъэх, къуашъор кышъобэжъыгъэ зэрифэн елъэкІ-мэ ыупІэкІугъ, къуашъор ушъо-рэкІэу ежыагъэмэ зыкызырэбгъэ-узэнкІыжыштыр кыыригъэлъэ-гъугъ.

ЗэкІэ ишыкІагъэр кызыеухым лы нэгунихыгъэм «Гъогумаф!» кытелошъ, хым пцэжъыишэ ты-техъэ. Самодурэу (пцэкъэнтфэу) сІыгыр псым хэслъхъагъ, ащ метрипшІ-пшІыкІутф икІыхагъ. ЫпакІэ ришъхыну пцэшІо та-кыыр цІыкІу пышІагъэшъ, тІэкІу шІэ къэс сыкыкІырэу. Ставри-дэ цІыкІухэр кьеомэ кыыхэсхы-

хэшъ, шалъэу сІыгъым исэдзэх. Нэпкыым метрэ 500 фэдизэу ты-ІукІыгъ. Ставридэу кыыхэтхыгъ цэлъэныкьо фэдиз.

Тыгъэми къэрэгъулым фэдэу зэкІэ зэлъиубытыгъэшъ, мэкІэ-макІэу хыр зэрэуалъэрэр тэрэзуу уигъэлъэгъурэп. Ау лескэу сІэ пышІагъэм зыгорэ кызырэгъулоу къэсэшІэ. Арэуштыр рэхъатэу псым тыгетзэ, пцэжъые горэм ад-рэмэ афэмыдэу нахъ лъэшэу, сІэ кыфыригъашІэу кыыгъэсысыгъ. Нахъ лъэшэу сыкыкІырыугъ. Ежъ пцэжъыери ІукІыжыи шІо-игъоу ыкъудыгъ. ТІэкІурэ тызэ-рэкъудыйзэ, къуашъом пцэжъыеу сантиметрэ 30 фэдиз зинаагъэр кысидзагъ. Ар ащ кьекІугъэп: модыкІэ-мыдыкІэ зыриутэкІэу кыуылабэ, скІышъо пІланэ ыгъэ-узэу, зыгорэхэр кыысахъэхэ фэ-дэу хъугъэ. Жэлым кыпысыхы-нэу езгъэжыагъ, ау зыреутэкІы-жышъ, пцэкъэнтфым зыкыпы-сигъэхырэп. Ары пэпчэ, тхыкъэ-цэу тетхэмкІэ цэнаутыр кыис-хетІупшыхъэ, сІи слъакъуи зэкІэ згъэлорышІэхэу сымылэкІыжъэу сыкытегъэутэрэзэ, къуашъори зес-фэжыын сымылэкІы хъугъэ. Си-Іофхэр дэи зэхъум, скІыгъу кІа-лэу Гарик сыкъеджагъ: «Моу кышъобэщхэр убытхыи, нэпкыым псынкІэу тынэгъэсыжъ. Пцэжъыеу кыыхэтхыгъэри жэлым кыпы-хыжъ». КІалэу сиуысэр пцэжъы-ем еІэнкІэ зыфежъэм, ащи кье-цакыи кыыгъэперэзагъ ыкІи кыыгъэкууагъ: «Вот дьявол, меня тоже он укусил, не могу двигаться!» Сыдэу шыгъми, нэпкыым къуа-шъор кыІудгъэхъажыи, лы къэ-рэгъулоу кыыгъэзыгыгъагъэм етты-жыгъ. Ары шъхъаеми, титІуи ты-кІон тІэкІыріпэ. Арыти, кІалэу скІыгъум есІуагъ: «Гарик, псын-кІэу симэдэжъышым тынягъэгъэс». Укол тыкъаши, кыыгъэхъулагъэр кыызтагъэІуатэм, тилажэрэ кьа-шІагъ, кыыхэтхыгъэр хы дракон — блэгъожъ лъэпкыэу зэрэщыгъыр, ащ фэдэу чыпІэ шынагъо зифэ-кІэ ытхыцІэ кІэбзыйкІэ цэнаут псынкІэу кызырэпхикІэрэр кы-таІуагъ. КІалэу сиуысэу Гарик ядэжъ псынкІэу къэзгъэкІожыи, ятэу Аркадий кьэзгъэшагъ. Ащ зэкІэ ешІэхэти, мафэм симэдэжъ-щым сыкычІэлыи, синыйбджэгъу ядэжъ сыкыэкІожыи тхъамафэрэ сышылыгъ.

Арышъ, хым хэс пцэжъыехэм уафэмысакъымэ цэнаут кып-хакІэн альэкІыштыт. А шэныр кыы-хафэу етІани хым хэс пцэжъые-м ащышцэу «хы атакъ» — «мор-ской петух» зыцІэр ыужыкІи кыы-хэхыгъагъ, ау узэрэдзекІоштыр пцэжъыишэмэ кыысІаІуагъэу шы-тыгъэти, кыызысымыгъэцакъэу къэсыубытыгъагъ. А цэнаут кып-хэзытІупшыхъэрэ хы пцэжъыехэр кыызымыгъэцакъэхэу кыпфэуы-тыхэмэ, якІэбзыйхъу яд кыызра-тІупшыхэрэр хэуупкІыхэмэ, пшы хъуштыт, пцэжъые ІэшІух.

Джары зыкІаІорэр сыд фэдэ псэушъхъэ уешэмэ, изекІокІэ-шІыкІэхэр пэшІорыгъэшъэу зэб-гъэшІэхэу фаеу. Ащыгъум ащ уехъоршэрэкІын плъэкІыштыт. Ар шэкІонми, пцэжъыеешэныи ащы-сыупІэкІугъ.

БЛЭГЪОЖЪ Зулъарин.
Адыгэ къэралыгъо универ-
ситетым ипрофессор.

Новеллэхэр

ЛАКЫРБЭ Михаил

Шупщымрэ махълъэмрэ

— А лъэхъаным сыныбжьыклагъ, — шхыпщызэ, кыригъэжъагъ икъоджэгъухэм лъыгъэныгъэ ин зыфашлэу, шлу альэгъурэ Бжаные Шыхъанчэрые, — илэс тлоклищым джыри сышхъарыкыгъагъэгоп. Бэшагъэп илэс 148-рэ сыныбжьы зыхъугъэр, арэу щытми, склуачлэ джыри сыгу ебгъэрэп, жыы склэгъу сэзекло, сыпыт. А зигугъу къэсшырэ лъэхъаным сэлъэщэу сызщыгугъыжъэу, сыгуклэ клэлэ ишлугъом сыфэдагъ.

Шъхэкълэфэ ин зыфашлэу лъыжъ горэ тикъуаджэ дэсыгъ — техъогъэ ятлэр Тхэм псынклэ кыфешл! — Барганджи Абыджэ шлагъэр. Ащ ыпхуэ закъоу Саидэ Бзыб район чыжъэм кыкли тэ ти Очамчыр районым псалъыхъо къэклогъэ клалэу, зыпари зыхимышлыкырэм, шхъэгъусэклэ ритыгъ.

Непэ мээхэр зэкI пмои хъунэу раупкыгъэх, гъогухэр апхырашчыгъэх, мэшлокухэри машинэхэри арэклогъ, ау ащ ыпэкIлэ псылуштор, къушхъэхэр — зэкI мээклэ ухъумагъэхэу щытыгъэх, уапхырыкынкIлэ кыин дэдагъ. Ащ кыыхэкIлэу Абхъазым и Бзыб лъэныкъо уихъаныр псынклэгъо Iофэу щытыгъэп.

Саидэ зыдэкIуагъэр илэс зэхъум, Абыджэ лъыжым ыпхуэрэ имакъылэрэ зэригъэгъухэу, ящылэкIлэ зэригъащлэ шлоигъо хъугъэ. Ащ гъусэ тыфэхъунэу сэри, къуаджэм щыщ иныбджэгъухэри, илахылыхэри — зэкIлэ тыкъээрэуэгъоихи тыкIуагъ.

Тимахълъэ, хабзэм диштэу, дэгъоу кыппэгъокыгъ, шхъадж тефэрэ шхъэкIафэри, тынхэри кытпагъохыгъэх. Ешхэ-ешгъо чэфышхоклэ тахъэкIагъ, тагъэ-шлуагъ. Мэфипшлэ хъакIапIэм тисыгъ, зыпари къатенэгъэп, тIогъэжын фэдэ къабарышлэхэр тлъэгъугъэх, зэхэгъыгъэх.

Абыджэ имакъылэрэ ыпхуэрэ ящылэкIлэ-псукIлэ алыплэн, зэригъэшлэн амал илагъ, ыльэгъугъэм, зэхихыгъэм агъэрэзагъ. Ау ар зыгорэм зэригъэгъумэкIырэр, ащ кыызэригъэнэшхъиэрэр тэ тимыгъашлэ шлоигъоу, ишгъыпкъэу ыушгъэфыным пылтыгъ, ау ащ зи кыкыгъэп. Ышлэщтым бэрэ зегушхысэм ыуж фэмьщылэу игумэкIхэм ташигъэгъозагъ.

«Мыщ ыпэкIлэ, — кыригъэжъагъ ащ, — симахълъэу Джыкирбэ Данакай сэлъэгъугъэу, сшлэу щытыгъэп. Джы сэлъэгъу ыкли кыызгурылуагъ: ар лъы шгъыпкъ, лъыгъи цыфыгъи хэлъых, хъалэл, цыфмэ лъыгъэныгъэ фашлэ. Ащ нэмыклэу теплъэшлу ил, лъэгъэлагъ, ищыгъ, бжышлэ. Ащ елытыгъэмэ, сэлъэгъу зи арыхэп. Нысэтыни нэмыкли зыдимышчу ар мыщ кыдэкIуагъ, кыздихыни силэгъэп: сэри сыбаеп ныла. Ащ етIани кыыхъажажыгъ — ар нахъ тхъамыклэгъуах адрэмэ анахъэу, — ар лъащэ. КIо джары, ар шхъэгъусэ тэрэз фэхъуна мош

фэдэ джыгыт клэлэ шлагъом.

Спхуэ сыгу фэмьгъун слъэ-кына? Ау ащ игушлуагъо охъабэ ыкъудын ыльэкIына? Цыфмэ «Абыджэ лъыжым ыпхуэ зыгорэ кыызкыокIын зыльэкIышчт, мылтыку зилэ клалэм псынклэу клэклидзагъ, зыфаер кыдэхъугъ», алон альэкIышчтба?

Хъа-ау, ар хъухэщтэп, мы клалэр непэ зэрэслэгъурэм фэдэу ар ыпэкIлэ сшлэщтыгъэмэ, сшлэ фэдэкли сыкъэзэгъышчтыгъэп, арышлэ, спхуэ тэдэжэ сшэжыныу исхъухъагъ. Данакай сфешгуложэ, зэкIэм апуэ сэлъахъ епэсыгъэ бзыльфыгъэ иакъылкли идэхъагъэкли зэдиштэу шхъэгъусэ фэхъунэу сыфэлъы-хъошчт. Ар хэгъэкли, мыхъу зыхъуклэ, шлэу Нахарбий Чача ипшэшгъэ дахэ кыритынэу сыдэгущышчт.

Сыд фэдиз етIуагъэкли, лъыжырэ кытгэдэлугъэп, ежъ ылуагъэм тедгъэжын тлъэкIыгъэп.

Мафэр ыклэм фэкIуагъэу, лъыжым ыгорэм тыкъемызэгъымэ мыхъунэу чыплэ тыригъэуцуи пшгъэрылэу кытфийшыгъэ рихъухъагъэр зыфэдэр имакъылэ лъыдгъэлэсынэу, зэхедгъэшлэ-кыныу.

Лъыжым тпшлэ кыригъэжъагъэр псынклэгъо Iофэу щытыгъэп, ащ фэдэ зекIуакIлэм шхъыныгъэм бэрэ тыщылукIэу кыыхэкIыгъэп. Ащ ищылэгъагъэх акъыл чып-хыгъи, абхъаз хабзэм кыдидлы-тэрэ зеклогIлэ-псукIлэ тэрэзи, нахъыж-нахъыклэ зэдэпсукIи.

Тихабзэхэм кыызэрдальгътэрэм тэгъу, шлупщымрэ махълъэмрэ зэдэгущышхэр къекIурэпти, чыплэ рэхъатышлэ горэм Данакай едгъэблагъи, пшгъэрылэу кытфашлэу дгъэцаклэзэ, лъыжым рихъухъагъэм шылдгъэ-гъозагъ.

Данакай рэхъатэу кытгэдэлугъ, тэкIурэ егушхыси, мыщ фэдэ джэуап кытитыжыгъ: «Ащ фэдэ шхъагло кысахыныр кыстегъэрэп. Сишхъэгъусэ ятэ закъу нылэп, етIани шхъэкIафэ ин зыфашлэу лъыжъу ар щытыгъ, ары мыщ фэдэ шхъагло зыфэгъэгъун слъэкIышчт, ари апэрэу ыкли аужырэу щыт. Хэтэуи орэхъу, сишхъэгъусэ щыкIагъэу е дагъоу илэхэм гушылэклэ анэсырэм зэрэфэгъэгъун щылэп. Ар зыфэгъэгъун фэдэ цыф мы дунаими тегъэп. Сенэгъу Абыджэ щыгушшагъэклэ, Саидэ сиунэ ипчэшхъау кызы-щышхъапырыкыгъэ такыкым кышгъэгъэжъагъэу ар ежъ ыпхуэ кыдыежъэп, ар мы унэм щыбысымгуащ, синыбджэгъу, сишхъэгъусэ.

Лы шгъыпкъэмкIэ цыфым итеплэ закъо мэхъанэшхо илэп, ащ ыгу, ыпс, иакъыл ары нэмыклэ цыфым ыгу зыщэфыхэрэр. Цыфым тефэу дэхъагъэу фалорэм сыд фэдэ дагъо илэми пшгъэгъупшэщт, ар зэкIэм анахъ дахэ ышлын ыльэкIышчт. Сэ си Саидэ Iуш, акъыл чыпхыгъэ ил, гукIэгъу ин хэлэ — сэ ар шлу сэлъэгъу».

Къэуагъэп

Джыгыт ныбжьыкIэу Адамыр къэщэн илагъ Айшэт ышлэу. Ащ идэхъагъэрэ ицIыфышлугъэрэ афэгъэхыгъэ щытхуэр чыжъэу Iугъэу щытыгъ. Адамыр шынахъыклэ илагъ илэс тлокли ыныбжьэу. Шахар, Адамыр фэдэу, лъыгъэ зыхэлэ клэлэ бланэу, джыгытэу щытыгъ. Ышынахъыжэ икъэщэн идэхъагъэ клэлэ ныбжьыкIэр дихыхыгъ, шлу-лъэгъум ыгу зыкышылэтыгъ, хэкIыплэ ымыгъотэу гушхысэ хыльэмэ зэрадзэщтыгъэ... Адамыр мыхъугъэемэ, сыд фэдэ лъэныкъокIи хэкум ис клэла-клэмэ ащышэу хэтэ Шэхар къенэкъокъун зыльэкIышчтыгъэр? Ар зэкIэм анахъ псалъыхъо лъэгъупхъэба? Ау ышынахъыжэ клэлэ бжышлэ, ищыгъэ зэкIу-жыр инэкъокъогуо игъогупэ кытеуцуагъэш, ышлэщтыр ышлэрэп, Айшэт зыльэгъукIэ шлэфэу фыхэхъапщыкIы.

ЫшынахъыкIэ ыгу щыхуэрэ-щышлэхэрэр Адамыр кыгуры-мылоу, зэхимышлыкIэу щыты-

гъэп, ау а Iоф мыпсынклэм тегущылэнхэм зыщадзэщтыгъ, пшгъашхэм игугъуи ипшыси кыыхагъэщыщтыгъэп. Къушхъэм щызеклогъэ хэбзэ гъэнфа-гъэхэр пхъэшэ дэдэх, ыгу шы-хуэрэ-щышлэрэ зэхашлэхэр кызлэклэорэ клэлаклэр агъэмысэщтыгъ, лъыгъэ зыхэмылэ джыгытым фэдэу еплъышчтыгъэх...

Абхъаз къуаджэхэм къатэбэ-нэгъэ техаклогъэм арашыллэгъэ заор клэщтыгъэ, зэшитIури зэгъусэхэу ащ хэлэжэщтыгъэх.

Зегорэм пыим блэгъэ дэдэу пэлүлхэу чэщыр мээым шыра-хыгъ. Пчэдэжым, нэф къэ-штыгъэ кыдыеу, зэшитIум ачы-плэ нэмыкIхэр кызагъаглохэм, загъэпсэфынэу чыгунэм ыльэ-ныкъо къежэжыгъэх. Зэрэхаб-зэу, нахъыжырэ ыпэ итэу, къушхъэ лъэгъо зэжъум тетхэу зэшитIур къэклогъышчтыгъэх.

Ошлэ-дэмышлэу жьалымыгъэ, гукIэгъу гори зыхэмылэ гушхысэ хыльэр Шахар кышхъа-рыагъ. «Сыда хъушчтыр... мыр

сыукIымэ? Зы шэ закъу нылэп ищылэагъэр — къушхъэ тлоклэ куум дэукIорэщт... егъашлэм хэти кышлэщтэп — Айшэт сэ-сые хъушчт».

Шахар клэрахъор клэрэхъуа-лъэм кырихыгъ... Адамыр рэ-хъатэу ыпэ итэу клэщтыгъэ. Ша-хар ащ ыкIыб тыригъэгъысхыи гъэтырэр кыкыудыгъ, ау... шхонч омакъэ къэлугъэп: клэ-рахъом шэр кыкыгъэп. Гъэты-рэм итео макъэ Адамыр ытхъа-клэм кылуагъэти, псынклэу кы-зызэшлэкIым — зэкIэ кыгуры-луагъ: Шахар, гулэзэ, клэрахъор клэрэхъуалэм ригъэбылтыхъа-жышчтыгъ. Адамыр зыпари кымылоу рэхъатэу игъогу те-хъажажыгъ. Зи кымыхъугъахэм фэдэу, зыгори зэрамылоу, зэши-тIур чыгунэм ихъажажыгъэх, лъэ-шэу мэлэклэ лэщтыгъэхэти, шхэнхэу тлысыгъэх.

Зэшхэхэм, загъэпсэфынэу гъолыжыныхэм ыпэкIэ, Адамыр ежъ икIрахъо кырихи ар ышы-нахъыклэ фишчэи, рилуагъ:

— Убыт, Шахар. Мыр кыызэ-шлонэщтэп ыкли укыигъэукIы-тэжышчтэп.

Пчэнымрэ тыгъужъымрэ

Мэзпчэныр кызыфыжъэгъэ тыгъужым ергэгъэ-псэрагъэу кылэпыкыжыи къушхъэ-тх лъагъэу тыгъужырэ зынэмысышгъушчтым дэклогъэу щы-тыгъ. Щтэм кыыхэкIэу клэззэу, зыфэмьгъэпсэ-фыкыжъэу, ерагъэу жьы кышчэзэ, хыльэу хъа-бошчтыгъ.

Тыгъужырэ пчэныр зытет лъэаплэм дэкIуае шлоигъоу бэрэ пылтыгъ, ау кыдэхъугъэп: Iэпы-кыжыгъэ пчэн пшэр шлагъор! Къехъулагъэр шлошхъаглоу, ыужырэ лъакъомэ атетIысхыи, игухъэ-гужэ кыдидгъэклэу, ышхэр зэригъэутэклэ-хэзэ, тхъаусыхэ макъэри кыыхэлукIэу, зыригъэ-укыхъэзэ, бугъэ. Ылупсхэр ыдырыжыжэ, инэй-псыягъэ кыыхэхэу, пчэным фыдэлтыенш, шыс.

Щынэгъо чыплэм кызэрикIыжыгъэр пчэным кызыгурылэм, рэхъатэу жьы кышчэжыгъ, къеп-лыхыжэ, тыгъужым къехъонэу ригъэжагъ:

— Нэпэнчэжэ! Тыгъокло хъунклэджэ! Сы-щыщынэрэп ыкли укыисыдзахэрэп. А-енасын, сыдэу сытхъэжыжэ узэккырыстхышчтыгъэ, си-бжъакохэмкIэ услышчтыгъэ, къушхъэм сыкъе-хыным сыфэкIэщыгъошхоп нахъклэ. Къэрарын-чъэ шлоижэ! Услэгъухэнэуи сыфэхэп, цIэпIэжэ!

— Удел о, пчэн акъылынчэжэ, — джэуап къе-тыжы тыгъужым. — А гушылэхэр орэп кызы-луагъэхэр, чыплэу джыдэдэм узэрытыр ары нахъ! Ар кыгурылэу шлулуа а шхъхъэнэклэу пшлотым?

Хъарамхэм яшхакI

Бысымхэр хъарамыгъэх. ХъакIэу къафэкIуа-гъэм дэгущылэхэу Iэнэ нэклым бэрэ пэсыгъэх.

— Штэстэ кыдый нэмылэми кыгъэхъазыри Iанэм кытегъэуцоба. ХъакIэр мэлэклэ лэгъэн-фае, — бысымыр бысымгуащэм фыреплэкIы.

— Штэстэ Iанэм кытегъэуцогъахэу кыыз-шлогъэшлэ. Ащ нахышлу о сэнэ бэшэрэбыр

Iанэм кытегъэуцуи, — джэуап къеты бысым-гуащэм.

— Санэр Iанэм тетым фэдэу лъытэ, — иджэ-уап хъазыр бысымми.

— Сэрмэ Iофыр зыфэклогъырэр, — къарелэ хъакIэм, — сэ зыгъэшхэкIыгъэу ыкли зыгъэ-шгъокыгъэу кызшлогъэуэшлэ.

Ятэрэ ыкъорэ

Цыфхэм якъэхъукIэклэ зэфэ-дэхэми, ялIэжыкIэклэ зэтэкIых. «Сыда икъэхъукIэр?» алоу клэ-упчIэхэрэп, ау илIэжыкIэ зэ-рагъашлэмэ ашлоигъоу «Сыдэу-щтэу лагъа?» алош, клэупчIэх. Ащ кыыхэкIыклэ, уищылэныгъэ гъогу зафэу, шгъыпкъагъэ пхэ-лъэу, пшхъэ Iэтыгъэу урыкIон-фае. Уилахылы-благъэхэр уаужым плъыжыи мыхъунхэм, мыукIы-тэжыныхэм пашэ.

Ар Царгуш Мамат ригъэдэж-рэ клалэхэм бэрэ арилоштыгъ, ашымыгушпшэным фэсакыпэ-зэ. Ащ дэжэ къушхъэм хэс къуаджэу Куламбэ ышчагъ Дбар

Рабыдж икIэлэ закъоу Таибэ, кыригъэпIун, кыригъэдэжэн гухэлэ фырилэу. Ар зыхъугъэм ыуж илэс пшылкIуах тешлагъ. Ащ фэдизым Таибэ илахылыхэр мэкIлэ дэд нылэп зэрилэгъугъэ-хэр. Бэрэ пэмытэу ар ядэжэ къа-щэжыныу щытыгъэти, мэфэклэ мэфэ шгъыпкъэм фэдэу бгъуи-тIуми зыфагъэхъазырышчтыгъ.

Ау ащ ычылэпIэклэ зэмыжэ-гъэхэ тхъамыкIагъом ягухэлхэр зэщигъэкъуагъэх. КIалэр зыча-плурэ къуаджэу Куламбэ кыте-бэнэгъэ хъунклэаглохэм къоджэ-дэхэр запэуцужьхэм, ар хыльэ-дэдэу, мыхъужыныу къаулагъ.

Къэбар гухэкIыр зызэхехым, Дбар Рабыдж ыкIэ дэжэ кIуа-гъэ.

Таиб ятэ кызэрэклэуагъэр зы-ралом, аужырэ кIуачIэу илэр зэ-рихылыжыи кытэдэжыгъ, лъы-тэныгъэу ятэ фырилэм ишыхъа-тэу, ау иулагъэхэм ар афэмьщэ-чэу лъынтфэхэр, дыжыгъэ чы-плэхэр кызэлыгъутихы лъыр къа-тIушчыгъ. Джэушчтэу ятэ ыпаш-хъэ итэу клалэм ыпсэ хэкIыгъ.

ТхъамыкIэгъошхо кыызэ-хуэлэгъэ Дбар Рабыдж хъугъэр зельэгъум, зэхэпх кыдыеу кылуагъ:

— Цыф шгъыпкъэ ащ кы-хэкIын ыльэкIышчтыгъ, ау сыд хэтшыхъан, игъонэмыс хъугъэ.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Сабый ибэхэм ыкӀи ны-тыхэр зышъхьарымытыжь кӀэлэцӀыкӀлӀхэм зыщыпсэуштхэ унэ ягъэгъотыгъэнымкӀэ юфыгъо зауӀэмэ яхьыллагъ

1996-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 21-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 159-р зытетэу «Сабый ибэхэмрэ ны-тыхэр зышъхьарымытыжь кӀэлэцӀыкӀлӀхэмрэ социальнэ лӀпылӀгъу ягъэгъотыгъэнымкӀэ гарантӀе тедзэхэм яхьыллагъ», Адыгэ Республикэм и Законэу 2012-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 28-м аштагъэу N 159-р зытетэу «Сабый ибэхэм ыкӀи ны-тыхэр зышъхьарымытыжь кӀэлэцӀыкӀлӀхэм зыщыпсэуштхэ унэ ягъэгъотыгъэным ехьыллагъ» зыфилохэрэм адиштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ешӀы:**

1. Ухэсыгъэнхэу:

1) сабый ибэхэм ыкӀи ны-тыхэр зышъхьарымы-

тыжь кӀэлэцӀыкӀлӀхэм унэ зэратын фаехэм яспискэ хагъэхьанхэмкӀэ лъэлу тхылъым кӀыгушт документхэр гуадзэу N 1-м диштэу;

2) сабый ибэхэм ыкӀи ны-тыхэр зышъхьарымытыжь кӀэлэцӀыкӀлӀхэм яунэхэр уащыпсэуным зэрэтемыгъэпсыхьагъэхэр зэрагъэунэфырэ шӀыкӀэр гуадзэу N 2-м диштэу.

2. Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2011-рэ илъэсым чъэпыогъум и 24-м ышӀыгъэ унашъоу N 219-р зытетэу «Сабый ибэхэм ыкӀи ны-тыхэр зышъхьарымытыжь кӀэлэцӀыкӀлӀхэм унэ зымылӀхэм псэупӀэ чӀыпӀэ ягъэгъотыгъэнымкӀэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо полномочиехэр зэрагъэцӀкӀэрэ

шӀыкӀэм ехьыллагъ» зыфилохэрэм (Адыгэ Республикэм икхэбзэгъэуцугъэ зэхугъоягъэхэр, 2011, N 10) кӀуачӀэ имылӀжъэу лъытэгъэнэу.

3. Мы унашъор зэрагъэцӀкӀэрэм Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шӀэныгъэмрэкӀэ и Министерствэ гъунэ лъыфынэу.

Официальнэу кызыхаутырэ мафэм щегъэжъагъэу мы унашъом кӀуачӀэ илӀ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КЪУМӀПЫЛ Мурат

кӀ. Мыекъуапэ, гъэтхапэм и 26-рэ, 2013-рэ илъэс N 59

Адыгэ Республикэм лъэпкӀэ юфхэмкӀэ, лӀкӀыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкӀэгъухэм адырӀэ зӀпхыныгъэхэмкӀэ ыкӀи къэбар жъугъэм иамалхэмкӀэ и Комитет иунашъу

2009-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 28-м кыдагъэкӀыгъэ унашъоу N 105-р зытетэу «Къольхъэ тын-лӀхыным ебэныжыгъэным пӀае Адыгэ Республикэм лъэпкӀэ юфхэмкӀэ, лӀкӀыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкӀэгъухэм адырӀэ зӀпхыныгъэхэмкӀэ ыкӀи къэбар жъугъэм иамалхэмкӀэ и Комитет ишӀэпхъэ правовой актхэмрэ ахэм япроектхэмрэ экспертизэ зэрашӀышт ШӀыкӀэр ухэсыгъэным ехьыллагъ» зыфилохэрэм зэхьокӀыныгъэхэр фӀшыгъэнхэм фӀгъэхьыгъ

Урысые Федерацием и Правительствэ 2010-рэ илъэсым мӀзӀае и 26-м ышӀыгъэ унашъоу N 96-р зытетэу «Къольхъэ тын-лӀхыным ебэныжыгъэным пӀае шӀӀпхъэ правовой актхэмрэ ахэм япроектхэмрэ экспертизэ шӀыгъэнхэм ехьыллагъ» зыфилохэрэм диштэу **унашъо ешӀы:**

Къольхъэ тын-лӀхыным ебэныжыгъэным пӀае Адыгэ Республикэм лъэпкӀэ юфхэмкӀэ, лӀкӀыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкӀэгъухэм адырӀэ зӀпхыныгъэхэмкӀэ ыкӀи къэбар жъугъэм иамалхэмкӀэ и Комитет ишӀэпхъэ правовой актхэмрэ ахэм япро-

ектхэмрэ экспертизэ зэрашӀырэ ШӀыкӀэу 2009-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 28-м кыдагъэкӀыгъэ унашъоу N 105-р зытетэу «Къольхъэ тын-лӀхыным ебэныжыгъэным пӀае Адыгэ Республикэм лъэпкӀэ юфхэмкӀэ, лӀкӀыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкӀэгъухэм адырӀэ зӀпхыныгъэхэмкӀэ ыкӀи къэбар жъугъэм иамалхэмкӀэ и Комитет ишӀэпхъэ правовой актхэмрэ ахэм япроектхэмрэ экспертизэ зэрашӀышт ШӀыкӀэр ухэсыгъэным ехьыллагъ» зыфилохэрэмкӀэ аухэсыгъэм ия II-рэ раздел ия 5-рэ пункт ия 2-рэ абзац мыщ тетэу къэтыгъэнэу — «Къольхъэ тын-лӀхыным

ебэныжыгъэным пӀае шӀӀпхъэ правовой актхэмрэ ахэм япроектхэмрэ экспертизэ зэрашӀырэ шӀыкӀэу Урысые Федерацием и Правительствэ 2010-рэ илъэсым мӀзӀае и 26-м ышӀыгъэ унашъоу N 96-р зытетымкӀэ аухэсыгъэм диштэу къольхъэ тын-лӀхыным ебэныжыгъэным тегъэпсыхьэгъэ экспертизэр зэхашӀэ».

Комитетым итхьаматэу ШӀХЪЛӀХЪО Аскэр

кӀ. Мыекъуапэ, мэлыльфэгъум и 1, 2013-рэ илъэс N 43

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкӀэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкӀэ и Министерствэ 2013-рэ илъэсым щылэ мӀзӀае и 31-м ышӀыгъэ унашъоу N 46-р зытетэу «Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкӀэ икъэралыгъо учреджениехэм ыпкӀэ зыхӀӀэ медицинэ ыкӀи нэмыкӀ фӀло-фашӀэхэр зэрагъэцӀкӀэхэрэм ехьыллагъ» зыфилохэрэм зэхьокӀыныгъэхэр фӀшыгъэнхэм фӀгъэхьыгъ

Хэбзэгъэуцугъэу щылэм диштэу гъэпсыгъэным фӀшӀ **унашъо ешӀы:**

1. Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкӀэ и Министерствэ 2013-рэ илъэсым щылэ мӀзӀае и 31-м ышӀыгъэ унашъоу N 46-р зытетэу «Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкӀэ икъэралыгъо учреджениехэм ыпкӀэ зыхӀӀэ медицинэ ыкӀи нэмыкӀ фӀло-фашӀэхэр зэрагъэцӀкӀэхэрэм ехьыллагъ» зыфилохэрэм мыщ фӀдэ зэхьокӀыныгъэхэр фӀшыгъэнхэу:

1) я 3-рэ пунктм гушӀӀэхэу «2009-рэ илъэсым бӀдзӀоогъум и 8-м кыдагъэкӀыгъэ унашъоу 553-р зытетэу «Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкӀэ и Министерствэ 2009-рэ илъэсым мӀзӀае и 15-м ышӀыгъэ унашъоу N 480-р зытетэу «Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкӀэ икъэралыгъо учреджениехэм ыпкӀэ зыхӀӀэ медицинэ ыкӀи нэмыкӀ фӀло-фашӀэхэр агъэцӀкӀэнхэу лӀзын кызытырэ комиссие зэхӀӀӀгъэным ехьыллагъ»

зыфилохэрэм зэхьокӀыныгъэхэр фӀшыгъэнхэм фӀгъэхьыгъ»; 2009-рэ илъэсым чъэпыогъум и 22-м кыдагъэкӀыгъэ унашъоу 781-р зытетэу «Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкӀэ и Министерствэ 2009-рэ илъэсым мӀзӀае и 15-м ышӀыгъэ унашъоу N 480-р зытетэу «Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкӀэ икъэралыгъо учреджениехэм ыпкӀэ зыхӀӀэ медицинэ ыкӀи нэмыкӀ фӀло-фашӀэхэр агъэцӀкӀэнхэу лӀзын кызытырэ комиссие зэхӀӀӀгъэным ехьыллагъ» зыфилохэрэм зэхьокӀыныгъэхэр фӀшыгъэнхэм фӀгъэхьыгъ» зыфилохэрэр хӀгъэхъожыгъэнхэу;

2) Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкӀэ икъэралыгъо учреджениехэм ыпкӀэ зыхӀӀэ медицинэ ыкӀи нэмыкӀ фӀло-фашӀэхэу агъэцӀкӀэхэрэмкӀэ тарифхэр зэрагъэцӀкӀэрэ шапхӀэхэу мы унашъом игуадзэу N 3-мкӀэ аухэсыгъэхэм ахэт гушӀӀэхэу «Урысые Федерацием юфшӀӀэнымрэ социальнэ хӀхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ 2003-рэ

ильэсым гъэтхапэм и 31-м кыдыгъэкӀыгъэ унашъоу N 13-р зытетыр» зыфилохэрэр гушӀӀэхэу «Урысые Федерацием псауныгъэр къэухъумэгъэнымкӀэ и Министерствэ 2009-рэ илъэсым мӀзӀае и 16-м ышӀыгъэ унашъоу N 45-р зытетыр» зыфилохэрэмкӀэ зӀблӀхъугъэнхэу;

3) псауныгъэм икъэухъумэн фӀгъэзӀгъэ учреджением ыпкӀэ зыхӀӀэ медицинэ ыкӀи нэмыкӀ фӀло-фашӀэхэр ыгъэцӀкӀэнхэу лӀзын кызытырэ документыр зыфӀдӀӀтэу мы унашъом игуадзэу N 4-мкӀэ аухэсыгъэм игуадзэ гушӀӀэхэу «Кыдыдыргъаштагъ: Штатым хэмьт специалист шӀхьӀӀэм» зыфилохэрэр хӀгъэкӀыжыгъэнхэу.

Министрэу МЭРЭТЫКЪО Рустем

кӀ. Мыекъуапэ, гъэтхапэм и 27-рэ, 2013-рэ илъэс N 193

Адыгэ Республикэм юфшӀӀэнымрэ социальнэ хӀхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ иунашъу

ЫпкӀэ зыхӀӀӀэ юридическэ лӀпылӀгъу Адыгэ Республикэм щягъэгъотыгъэнымкӀэ ищыкӀӀгъэ документхэр ухэсыгъэнхэм ехьыллагъ

Адыгэ Республикэм и ЛӀышхъэ 2012-рэ илъэсым мэлыльфэгъум и 26-м ышӀыгъэ унашъоу N 104-р зытетэу «Федеральнэ законхэмрэ Адыгэ Республикэм изаконрэ кызышӀыцӀалыгътэрэ лъӀхьанхэм ыпкӀэ зыхӀӀӀэ юридическэ лӀпылӀгъу аратынымкӀэ цыфхэм фитыныгъэу ялӀхэр кыдӀӀлӀыгътэгъэнхэмкӀэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ иуполномоченнэ гъэцӀкӀӀкӀо кӀулыкӀу ехьыллагъ» зыфилохэрэм, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2013-рэ илъэсым мӀзӀае и 8-м ышӀыгъэ унашъоу N 20-р зытетэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «ЫпкӀэ зыхӀӀӀэ юридическэ лӀпылӀгъу аратынымкӀэ цыфхэм фитыныгъэу ялӀхэр кыдӀӀлӀыгътэгъэнхэм ехьыллагъ» зыфилохэрэм игъэцӀкӀӀӀкӀэ амалэу зэрахьаштхэм афӀгъэхьыгъ» зыфилохэрэм адиштэу **унашъо ешӀы:**

1. Ухэсыгъэнхэу:

1) щыӀӀӀыгъэм чӀыпӀэ кӀын ригъэуцагъэхэм ыпкӀэ зыхӀӀӀэ юридическэ лӀпылӀгъу зыкӀарамытыгъэм

ехьылӀӀгъэ зӀфӀхьысыжь тхыгъэм итынхэ фаер гуадзэу N 1-м диштэу;

2) Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцӀкӀӀкӀо кӀулыкӀоу ыпкӀэ зыхӀӀӀэ юридическэ лӀпылӀгъу языгъэгъотырэ къэралыгъо системэм хахьэрэм отчет кызырришӀын фаер гуадзэу N 2-м диштэу;

3) ыпкӀэ зыхӀӀӀэ юридическэ лӀпылӀгъу языгъэгъотырэ къэралыгъо системэм хӀлӀжъэрэ очылхэм ыпкӀэ зыхӀӀӀэ юридическэ лӀпылӀгъу цыфхэм зэрагъэгъотыгъэм ехьылӀӀгъэ отчетхэм яреестрэ зыфӀдӀӀр гуадзэу N 3-м диштэу.

2. Къэбар-правовой отделым ипашӀэу О.В. Долголенкэм:

— мы унашъор Адыгэ Республикэм юфшӀӀӀэнымрэ социальнэ хӀхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ исайт ригъэхьанэу, гъэзетхэу «Советскэ Адыгеним», «Адыгэ макъэм», мӀзӀэ кӀӀэ кыдӀӀкӀырэ тхылӀгъэу «Адыгэ Республикэм

ихӀӀӀӀгъэуцугъэ зэхугъоягъэхэр» зыфилохэрэм кыащыхъуыгъэным пӀае алӀкӀыгъэхьанэу;

— Урысые Федерацием ишӀӀӀыгъхэм яшӀӀпхъэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхьаным пӀае мы унашъор Урысые Федерацием юстициемкӀэ и Министерствэ Адыгэ РеспубликэмкӀэ и ГъӀлорышӀӀӀӀӀэ лӀкӀыгъэхьанэу.

3. Мы унашъор зэрагъэцӀкӀэрэм сшӀхьӀӀэ гъунэ лъысфынэу зыфӀсӀгъэзӀае.

4. Официальнэу кызыхаутырэ мафэм щегъэжъагъэу мы унашъом кӀуачӀэ илӀ мэхъу ыкӀи 2013-рэ илъэсым щылэ мӀзӀае и 1-м кышӀегъэжъагъэу правэм ылӀӀэныкӀӀэ азыфагу илӀ хъугъэ зӀфышӀытыкӀӀхэм алӀӀӀӀэсы.

Министрэу Наталья ШИРОКОВА

кӀ. Мыекъуапэ, мӀзӀае и 8, 2013-рэ илъэс N 26

Унагъом и лэпэлэсэныгъ

Къокыплэм щыпсэурэ лэпкхэм яискусствэхэмкIэ Къэралыгъо музейм икытамэу Мыекыуапэ дэтым къэгъэлъэгъонэу къыщызэлухыгъэр зы унагъом илэпэлэсэныгъагъафэгъэхьыгъ.

Музейм идиректорэу Кушгу Нэфсэт зэхахьэр пэублэ гушы-лэклэ къызэлухыгъ. Урысыем изаслуженнэ сурэтшIэу Георгий Лиховид, Урысыем исурэтшIхэм я Союз хэтхэу Ольга Лиховид, Юлия Лиховид, Лилия Лиховид, Сергей Лиховид сурэтэу ашIыгъэхэр музейм къыщызэлухыгъ. Зы унагъом щыпсэурэм ялофшIагъэ узылэпещ.

Адыгэ Республикэм культурэмкIэ иминистрэу Къулэ Мухамэд илэнатIэ зылохьэм

ыуж апэрэу музейм къызэрэ-кIуагъэри зэхэщакIомэ къыдалыты, фэгущIуагъэх. КультурэмкIэ министрэу М. Къулэм зэрэхигъэунэфыкIыгъэу, ащ фэдэ къэгъэлъэгъонхэр гъэшIэгъонх, тищыкIагъэх.

— Лиховидхэм ашIыгъэ сурэтхэр къызэрэкIохэп. Щылэныгъэм къыхэхыгъэхэм, сэ сфэмышIыщтхэу къысщэху, — къытиIуагъ Адыгеим исурэтшIхэм я Союз итхьаматэу Хъуажэ Рэмзан. — Живописыр, графикэр,

фэшхьафхэри ялофшIагъэхэм ахэтэлъагъох.

ГъучIым е нэмыкI пкыгъо-хэм сурэтхэр атырашIыханхэм ыпэкIэ агъэплых, амалэу агъэфедэрэр макIэп. Шым, тыкэзыуцухьэрэ дунаим, диныр зылэжыхьэрэм, нэмыкIхэм афэгъэ-

хыгъэхэм уяплыхьэ, искусствэм ишгъэфхэм нахь куоу зафэбгъазэ пшIойгъо оху.

Лиховидхэм яунагъо Ростов-на-Дону щэпсэу. Мыекыуапэ къызэрэагъэблэгъагъэхэр ягуап.

Сурэтхэр зэхахьэм къыщызэлухыгъ.

А. АБРАМОВЫМ ФЭГЪЭХЬЫГЪ

Тхьаумафэм упчIэ щылэжыгъэп

Адыгеим ифутболист цэрылоу Анатолий Абрамовым фэгъэхьыгъэ шIэжэ зэнэкъокъу республикэ стадионым щыкIуагъ. Команди 10 футбол цыкIумкIэ зэлукIэгъумэ ахэлэжыагъ. Мыекыуапэ иадминистрация физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ икомитет зэхичгъэ эшIэгъухэр плуныгъэмрэ псауныгъэм игъэпытэнрэ афэгъэхьыгъагъэх.

ЗекIэ командэхэр зырызэ зэлукIагъэх. ФутболымкIэ судьяу Шэуджэн Хъэсанбий эшIэгъухэр дэгъоу зэрищагъэх. Мэлылфэгъу ма-

зэм и 20-м ыуж нылэп къызын-фагъэр апэрэ чыплэр зыхьыштыр. КIэух эшIэгъухэр зэтэгъапшэх. «Дизайн» — «Черномор-

рец» — 4:1, «Феникс» — «Джокер» — 4:2, «Мотодром» — «Советскэ Адыгеир» — 1:5, «Звезда» — «Медик» — 2:1, «Элит» — «Спорттур» — 5:3, «Медик» — «Дизайн» — 3:6, «Черноморец» — «Феникс» — 0:5, «Джокер» — «Советскэ Адыгеир» — 3:1, «Элит» —

«Мотодром» — 3:2, «Звезда» — «Спорттур» — 4:4.

«Медикыр» апэрэ чыплэм фэбанэщыгъэми, ауж къынэрэмэ ащыщэу «Звездар» 2:1-у къытекIуагъ. ЭшIэгъу пэпчэ зыфэгъэхьазырын зэрэфаер ащ къыгъэлъэгъуагъ. «Дизайным» щысэ тепхын фэе, зыпкIэу зэлукIэгъумэ ахэлэжыагъ.

Чыплэу къыдахыгъэхэр

1. «Дизайн» — 25
2. «Элит» — 22
3. «Медик» — 18
4. «Феникс» — 16
5. «Спорттур» — 14
6. «Джокер» — 12
7. «Черноморец» — 10
8. «Звезда» — 7
9. «Советскэ Адыгеир» — 7
10. «Мотодром» — 0.

ЗэхэщакIохэм футболист анахь дэгъухэу къыхахыгъэхэр: ЗекIогъу Мурат, Запле-

тин Анатолий, Злобин Максим. Къэлапчгъэм Iэгуаор анахьыбэр дэзыдзагъэр Злобин Максим — 21-рэ.

Мыекыуапэ иадминистрация физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ икомитет итхьаматэу Сергей Двойниковыр хагъэунэфыкIырэ чыплэхэр къыдэзыхыгъэмэ афэгущIуагъ. Кубокхэр, щытху тхыльхэр, футбол спорт шьуашхэр аритыжыгъэх. Зэнэкъокъум исудья шхьалэу Пэнэшгу Мыхьамодэ зэхэщэн Iофыгъохэр дэгъоу зэригъэцкIагъэхэр къыхагъэщыгъ.

Сурэтым итыр: «Дизайныр» «Медикым» дешIэ.

ФУТБОЛ. УРЫСЫЕМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

Хэта апэ ишыщтыр?

Урысыем футболымкIэ изэнэкъокъу хэлэжыэрэ командэхэу купэу «Кыблэм» хэтхэм мэлылфэгъу мазэм я 25-рэ эшIэгъухэр ялагъэх. Мыекыопэ «Зэкъошныгъэр» Ростов-на-Дону икомандэу СКА-м тикъалэ щылулэныгъэ щытыгъ.

СКА-р илээс эшIэгъум щешIэжырэп. Арэу щытми, зыкъекIокIыгъом нахьыбэрэ зэнэкъокъум хэлэжыагъэш, оч-

ко пчъагъэу къыхыгъэр къыфагъэнагъ. Къэнэгъэ эшIэгъухэр 0:3-у шIуахыгъэу фалгытэщт.

Командэхэр зэрешIагъэхэр

«Торпедо» — «Биолог» — 5:1, «Черноморец» — «Дагдизель» — 1:1, «Ангушт» — «Алания-Д» — 1:0, «МИТОС» — «Астрахань» — 3:2, «Волгарь» — «Олимпия» — 3:1, «Зэкъошныгъ» — СКА — 3:0 (эшIагъэхэп), «Таганрог» — «Мэщыкыу» — 2:1, КТГ — «Славянский» — 3:3.

Зэтэгъапшэх

Чыплэу зыдэщытхэмрэ командэхэм очко пчъагъэу яIэмрэ зэтэгъапшэх.

1. «Ангушт» — 45
2. «Торпедо» — 45
3. «Мэщыкыу» — 44
4. «Астрахань» — 44
5. «Черноморец» — 44
6. «Дагдизель» — 36
7. «Славянский» — 36
8. «Алания-Д» — 35
9. «Таганрог» — 34

10. «Биолог» — 33
11. «Энергия» — 32
12. «МИТОС» — 31
13. «Зэкъошныгъ» — 29
14. «Олимпия» — 22
15. КТГ — 20
16. «Волгарь» — 18
17. СКА — 6.

Новороссийскэ икомандэу «Черноморцэм» эшIэгъу 22-рэ илагъэр, нэмыкI командэхэр зэлукIэгъу 23 — 24-мэ ахэлэжыагъэх. Арыш, апэ ишыгъын зылэкIыщтыр, апэрэ купым хэбаштыр къэшIэгъошIоп. «Зэкъошныгъэм» иешIакIэ хигъэхьонэу тегъэгугъэ.

«Зэкъошныгъэр» мэлылфэгъу мазэм и 26-м Волгоград щылулэныгъэ командэу «Олимпием».

Нэклубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбий.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ
Республикэм лэпкэ
IофхэмкIэ, IэкIыб
къэралхэм ащыпсэ-
урэ тилгэпкыгъухэм
адырIэ зэпхыны-
гъэхэмкIэ ыкIи къэ-
бар жьугъэм иамал-
хэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шхьалэм
иапэрэ
гуадзэр
МЭШЛЭКЪО
Саид

ПшгъэдэкIыж
зыхьырэ
секретары
НЭПШЭКЪУЙ
Заур

Редакциер
зыхьыгъэр:
385000,
къ. Мыекыуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр —
пшгъэдэкIыж зыхьырэ
секретары: 52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-
гъэр:
Урысые Федерацием
хэутын IофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэло-
шIапI, зэраушыхьа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Гъэзетым къыхи-
утыхэрэм мышгъып-
къагъэу къаха-
фэхэрэмкIэ къэзы-
тхыгъэхэм пшгъэ-
дэкIыж ахы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым щылажыэхэрэм-
рэ яеплхыкIэ зэгъ-
мыфэн ылэкIыщт.
Гъэзетеджэхэм къыт-
фагъэхьырэ тхыгъэ-
хэр зэхэтфыхэрэп
ыкIи къэзытхыгъэ-
хэм аIэкIэдгъэхьа-
жыхьэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекыуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4010
Индексхэр
52161
52162
Зак. 1112

Хэутыным
узыщыкIэгъэхэнэу
щыт уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэгъэхэнэу
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00